

విషయ సూచిక

—•••••

ద్వితీయఖండము.

1. శ్యామలరావు
2. అనుమానములు నివర్తనములు
3. రాముడు—భీముడు
4. ఇంద్రేదివత్సము ?
5. ఇందు మీ కేదియివ్వము.
6. దొంగలచరిత
7. విలాసోద్యానవనము
8. ఈ నీలాంబరు డెవ్వడు ?
9. గాజులచేయి యెవ్వరిది ?
10. కాలసర్ప మెవ్వరు ?
11. తరువారి
12. ఉపసంహరిము

కాల సర్పము

ద్వితీయ ఖండము

మొదటి ప్రకరణము

శ్యామల గావు

భీ ! దురాత్మా ! మఱల నాగుమ్మ మెందులకు ద్రోకితివి ? కలుషహృదయా ! “దుట్టమై చూడివచ్చి వయ్యమై దుయ్యబట్టినదన్న” ట్లానరించితివే ? ఇంతకాల మామహానుభావునియందఁ జెరిగితివే. ఆఱునెలలు సహవాస మొనర్చి పాదు వీరగుగుండు నామ్మయు నీ యొద్ద నిరర్థకమైనదా ? ఆపురుషావతి నుని హతబాధలన్నియు నీ పట్ల చూడిచెనునీ పన్నీరై నదా దుర్మతి ! ఇల్లీ ! ఇల్లీ ! ! యని బిల్చి బిల్చి క్రియ కామెను గూడ నంతర్ధాన మొనరించితివా బాలికా ! లెక్క లేనన్ని కష్టములు దొంతరదొంతరలుగాఁ దెచ్చి వాపైఁ బడవైచి నన్నేడిపించి—వావినాశన ముకాండొంచియున్న సివు—వాపీ ! నరాధమా !—మానవహుషశ్చారమా !—సివు సిగ్గులేక—యచ్చసిచరలు లేక—మానాభిమానములు లేక—మఱల నేమని నాయుంటికివచ్చితివి ? ఎన్నుకొనను బ్రతుక నీయఁదలఁచుకొనలేదా ? నీ విషయమై దగిన కట్టుబాటులన్నియు నొనరించితిని. సరిగా రెండుదినములలో నిన్ను రికంబ మెక్కించు నర్కాలు నొనరించి—నిన్ను రికంబ మెక్కించకున్న నవ్వు డనుచును నీ—

బావా ! ఏటికిట్టి యగుబద్ధాగానమాలాడవవు. నేనే మాంత కుండనై—వో నానంగతి నీకుదెలిసివచ్చునుగూడ నింత బహిరంగముగా

నీకంటబడుదావా ? ఎటిగి యెటేగి జబ్బుచేలికిచ్చు నిర్భాగ్యుఁ డెందైన నుండువా ? నీవీంతమాత్ర మూలోచింప నేమిశర్మము. అదిగాక నీకీ విషయమున నేనిప్పుడేమి చెప్పటకును ననమధ్యఁడనై యున్నాను. ఈవ్యవహారమున కిది మొదలని విధ్రాఠించుటకే కష్టముగనున్నది. ఒక్క- తలవెండ్రుకతో—కాలిగోరుతో—చేతికర్రతో—చినిగినవస్త్రముతో—దేనితోనో యొకబానితో—నెట్టివ్యవహారమైనను—నెట్టి గంభీర రహస్యమైనను నిముషములో ఛేదించవచ్చును. మనుజుని బట్టవచ్చును. ఇచ్చటట్టిదిగూడ నెద్దియును లేదే. నీవాశ్చర్యమువలన మాశ్వామలగూడ హంతకులపాలైన ట్లూహించుచున్నాను. కడచినరేయి దస్యులకారి నుండి యామెను రక్షించితిని. ఆమె నన్ను నిందించి వెడలిపోయి మఱి బ్రమాదమున బడిరట్లున్నది ? కట్టా ! ఎంతదురవస్థ వచ్చినది !

బావా ! ఉపకారమివకుఁ డోవ నమకార మెదురైన దన్నటుల నైనది నావని. మీదూషణభూషణ తిరస్కారంబులు నేసరకుగొనను. సరిగా నాల్గుదినములు చాటకుండ సరియైనకారణములతో—తన విమర్శనములతో—హంతకుని బహిరంగబరతును. మాశ్వామలను—మీయన్మునుగూడ దోషొగింపవత్తును. అంతవఱకిక్కడకు రాను.

అని వెంటనే రాజారావు వెడలి వీధిలో దనకొఱకు గనిపెట్టు కొనియున్న గోవిందులతోఁ గలసి యొక్కడికో వెడలిపోయెను.

అంత యింటికిని యిక్కడనున్నవారు పార్వతియూఁ గామేశ్వర రావునుమాత్రమే. కామేశ్వరరావు ప్రాజ్ఞుఁడేగాని యబలకంఠును భయస్థుఁడు. అందుచేతనే రాజారావు హంతకుఁడని పూర్ణముగా నమ్మియు విడచివైచెను.

ఇంతట వచ్చుని దబ్బుపండువంటి కఠీరచ్ఛాయగలిగిన యరువది యేడ్ల యువకుఁ డొకఁ డరుదెంచి కామేశ్వరరావును గాంచి:—

“అయ్యా! తమరేవా కామేశ్వరరావుగాను ?” అని ప్రశ్నించెను.

“అగును. తమరెవ్వరు?”

“తమగు కడచినరేయి కాకినాడ D. S. P. గారితో మీ వ్యవహారమంతయు జెప్పి చాకచక్యముగల డిటెక్టివుగా వలయునని గోరితిరట. వారు సన్నిక-డకు రహస్యముగా బంపి దినారు.”

కామే—అయ్యా! తమరా! ఇటు సూర్యుండుడు. ఇచ్చటికి వలకు నడచిన వ్యవహారమంతయు D. S. P. గారు తమ కెఱింగించిరా?”

“అహ! తెలిసిరి.”

కామే—“తమ నామధేయము?”

“శ్యామలరావు”

కామే—చిత్రము. మాబావమరిచియే. మాయీ వినాశమునకు మూలకారణమని నాయభిప్రాయము. మా యాడువాండ్రకు గూడ వానిపైననే యనుమానము. అన్నగారనియైనను బాడక వెంటనే యాతని పోలీసువర మొనర్చుమని కోరినది. నేను వింటినిగాను. కట్టకడవట కారణం నుగుణవతిని—నాభార్యను—తనసోదరిని—నా సోభాగ్యరాశిని—నా శ్యామ-ల-ను—

శ్యామ—చంపీవైచెవా? ఎక్కడ?

కామే—చంపుట గాదు. నా మాతృదేవత నకహరించినట్లే యామెనుగూడ నకహరించెను. ఇంతకొక్క క్షణమునకు ముందే యాతఁడిటకు వచ్చి నాచే చివాటులఁ దిని వెడలిపోయెను.

శ్యామ—ఇదియంతయు నొకచిత్రమగు కట్టుకథనోలే నున్నది. కొందఱను దాఁచుట—కొందఱకు విషప్రయోగము జేయుట—కొందఱను—గత్తి కెఱజేయుట—ఇన్నిరకములగా నా హంతకుడు సంపదించుట కేమికారణమో తెలియదు. రాజారా వేకారణముచేత నో గొన్న సరళమార్గములు విడచి—దుష్కరమార్గముల బట్టినాడు.

అందుచేతనే యీ అవ్వకపోతే మి. శవరకు వచ్చింది ఆతడు కావలయు నని యీ అవ్వకపోతే మి. శవరకు వెంటనే పోయి—నిజమున కిది యింత మాత్రమే కావలసివచ్చింది.

కామే—మీకు వోచివ నరళమార్గమేదీ?

శ్యామ—మి. శి. లి నూ. క. బుద్ధి గలవానికిగాని యీయభిప్రాయము చూడకు. ఇదిగో వాఖ్యానమొకటినుంచుంటిని వినుడు. రాజాధిపతి దొంగవాని కుమారుడనియు—అప్పు వ్రవశంబు గౌరవనీయు కుటుంబములో బెరిగెననియు నొకయు తరము లో మీకు దెలియువాడా? కి యున్నదిగదా? ఏదియో యొక కారణ ముచేత కథలు చెబును. అనాశ్చర్యమున దీవ్యాత్మమైనను సత్యమునంద వలయును. అనురాగమును మీ పార్వతిని చూపించుటయు—మీ పార్వతిని పోతనిన వలించుటయు మీరెఱింగించే వలపు స్థిరపడిన వెనుక తన నిజవృత్తాంత నూ యుప్పుచుకుదాని కెఱింగించి—వారిరువురిని గలసి వారి సుదేమ నకుం జూపుట కేర్పాటు లొనరించు కొని—మీయాస్థిసంగయు సీతాపున గైకెర్యమొనర్చి నూహించి దుర్భేద్యంబగు నీకు తాత్రమును బన్ని యిందురు.

కామే—నాది కేవల మపోహమైన గావచ్చును. నాసందియ మును బూర్ణముగా వినుడు. వారివలపు స్థిరపడినది. మీయాస్థిచారికి నిరాశులుముగా—నిరాక్షేపణియుముగా జెందవలయును. ఈమీ యాస్థి కేవలము మాధవరావుగారి స్వాధీనము. మునుముం దాయన పోయినచో రాజాధిపతి దాయాస్థి కధికారియగును. అప్పుడది ప్రితా ర్థితమగును. అదియవారే ననగా మాధవరావు తరువాత మీజనకుండు ను తన వార మీకును—గతించినచో—మీవాశములో నెవ్వరో యొకడు వారనులగును. అప్పుడా యాస్థియంతయు పార్వతికి దక్కుట కష్టము. కొద్దియో యవరాధ రహస్య పరిశోధకశా

ఖలోఁ బనిచేయుచున్న గాజూ పూహించి—తిరిగియుచు
కెఱిగించి—యూను యుగింపము బడసి—మూఢవరావుగాని
కంటె ముందుగా రఘునాథరావుగారిని జంపవలచి సచయ
ము జూచికొని యాతనిపైనుండి మీటాను గొనిచ్చి—అదెట్లు
లచే నాతఁడు మరణించినట్లుచుమాన పడుదురనుకొని విషయిచ్చెవైచెను.
ఆరహస్యమును గ్రహించిన యహితుడెవ్వఁడో జూలీసుఁ కూనివైచెను.
కనుగలిగినట్లు ముగియవలసిన వ్యవహారము వెల్లడిలోబడి యల్లరియై
నది. అందుచే తప్పించు కొనుటకై వారు బ్రతుక్కింపవలసివచ్చి—
తానే యాకరాధ పరిశోధకునిగా నున్నచో దనుహస్యము వెల్లడి
గాదను తలంపున కాకినాడ వెడలి D. S. P. గారి కుద్దలో గారిమును
గొట్టి తానాదుకు నియమింపబడి వ్యవహార మంతయు గానీదగతర
జేసివైది-ఎప్పటికెట్లు పిలయున వట్లెల్ల సే నేరమితరులపై నెట్టివేము
దలచెను. రఘునాథరావుగారు చనిపోవుటచే మితాతగారును మూఢవ
రావుగారు విల్లువాసిరి. ఆవిల్లు సంగతి గనిపెట్టి యది పార్వతియే
గైంకర్యముకని గోవిందుడు దొంగయని పట్టియొప్పుగించినది. విల్లు
సంగతి యేరికిని చెలియనికారణమున గోవిందుడు దొంగయని యెల్ల
దును నిశ్చయించిరి. తానే పరిశోధకుడు గాన తనుపైకి నేరము వచ్చు
నప్పుడెల్ల - తన్నితరులు సంశయించునప్పుడెల్ల—తన బుద్ధిచాతుర్య
ముచే దప్పించుకొనును వచ్చెను. నేరమితరులపై మోపు చేయుచుండనే
గాని—వారిపై బలవత్తరములగు సాక్ష్యములు దేబాలకుండెను. ఇట్లే
ఇంకొకవారములో నిన్నును సంహరించి నీచెల్లెలియావదాస్థికిని యుత్త
రాధికారిణియై—స్థిగాస్థి విక్రయించి రొక్క-ముక్తిందమాన్చి చల్లగా
దమ నిర్జీతస్థలమునకై నను వెడలిపోవుదు. సాత్యానరాధకునిక్రింద
నెప్పరినో మఱికంటె మెక్కించి-దొరతనమువారి నావిధముగా మోస
గించి-బహిరంగముగా నిచ్చుట నైనను జీవించుదు. ఇది మనముసందిచు

కొని చుట్టవారంభించినచో సుంకము రహస్యము లున్నచో బయటపడవచ్చును. అవిషయములు విస్మరించి—తప్పుద్రోవను భోవుచో—గమ్యస్థాన మీనాటికైన జేరుట కవకాశముగలదా? నేరస్థుడు పట్టుబడుటను విలుస్తావా?

కామే—బాబూ! మీసంకయ మంతయు సత్యమైయున్నట్లు పొడకట్టుచున్నది. నిజముగా వారికట్టి దురభిప్రాయమున్నది. గావుననే సరియగుమార్గమున వారిరహస్యమును భేదించుటకు యత్నింపలేదని నేనును సంశయించుచున్నాను. కాని యివిషయమున మిమ్ము గొన్ని ప్రశ్నలడిగదను. వానికి సదుత్తరములిచ్చి నాసంకయవిచ్ఛేదము గావింపుడు. వారిపై సభిమానముతో నడుగుచుంటివని భావించుకుండు.

శ్యామ—తప్పుకడుగుండు. అందువలన వాయనుమానము మరింత స్థిరపడవచ్చునుగదా?

కామే—మాతండ్రియు - మాతలయు నాతని క్రోధాగ్నికి గురియైనతరువాత-మాతమ్మని యాదుష్టాత్ముని యనుచరులు మ్రుండించిరిగదా? అరాత్రియే నచ్చును, నా భార్యను, నామరదలునుగూడ నేల తుదముట్టింపలేదు?

శ్యామ—చంపవలసినదే కాని యెందులకు సంశయించిరో యిప్పు డెట్లు చెప్పగలము. ఒకటిమాత్రమున్నది. మీమువ్వురిలోనను నేరినో యొకరిని హంతగా నిశ్చయించి యురికంబునెక్కించి తమకీడు బావుకొనదలచి యున్నాడు గాన నొక్క-మారుగా నందఱును సంహరింపకయుండిన నుండవచ్చును. మిమ్మందఱ నొక్క-మారు జంపినచో నేరిమింకెవ్వరిమీఁదికి ద్రోయుట కాలని కవకాశముండదుగదా?

కామే—అట్టియభిప్రాయ మున్న వాఁడొక యిరువుననుజంపి మూడవవారిపైకి నేరము నెట్టివైచినచో వారి యాశయముదీరదా?

శ్యామ—అప్పుడింకొక చిత్తు—మీ మువ్వలో నెవ్వరో యొకరును, బాప్తితిము చుడవలయునుగదా? అప్పుడా యువరతు గూడి దొరతనమువారు బంధించినచో గవ్వయుగదా? అందుచే నొక్కరినివధించి—మరియొకరిని బంధించి—మరునాడో—యీనాడో నాడో యీ బంధింపబడిన వారి యనుచరులూ మిగిలినవారిని తుడిముట్టించి యుగంతురని ప్రజలును—దొరతనమువారును కూడ విశ్వసించు నటు లొనరింపదలంచి యిట్టి కటకములమును బన్నియుదురు.

కామ—అగునుగాని నిన్నటిరేము నాభార్యను దమ్ములెత్తుకొని పోవుచుండ దానిని విడిపించితిమి. రాజాజావనియెను. అట్లేయైన నాలె జామెను విడిపించుట కేమికారణము?

శ్యామ—నెట్టివాడా! ఇట్టివిషయాలులన్నియు నొకేమతల బులో నుండవు. దొంగలచేతులలో బడిన యామెను గనిపెట్టి విడిపించిన వాడు మాతకుడనియు—దొంగలనాయకుడనియు బ్రజలు నమ్ముదురా? అట్టివాడైనచో నామెను విడిపించుట కేమికారణమని సంత యంతురా? ఈచిన్న నటనచే ధాను సర్దోషి ననిపించుకొనవచ్చును. అనిర్దోషి యను బిరుదా సంతోషించిన నెను కాయబలను జంపుట కెంత గొవలయును.

కామ—అట్లయిన మాతమ్ములు వధింపబడిన సూటిరేయి పార్వతిగూడ తలక్రిందుగా వ్రేలాడులకు—మామరదలట్లు వ్రేలాడ బడక క్రింద సామాన్యముగా గట్టబడియుండుటకును గల కారణములు గూడి నివియే యనుకొందును.

శ్యామ—నిస్సందేహముగా!

కామ—ఇంతవరకు చెలిసింపిమ్మటొక సంతకు మొదలుకు? తొలుత పార్వతిని బంధించు టుత్తముగదా!

శ్యామ—కాదు. నే నకరాధకరిశోధకుడ నని యాతఁ డెఱుంగఁడు గనుక నతనితో నొకమాఱు నేను ప్రవేశించి నాకెట్టి యభిప్రాయముగలుగజేయుటకై యాతఁడు బ్రయత్నించుచో చూడవలయును. అదిగాక ముందెప్పటికైన రాజారావును బంధించి పార్వతిని బంధింపవలయునుగాని ముందే పార్వతిని బంధించినచో—రాజారావు ప్రాణములు దక్కించుకొనును. ఒకటిరెండు దినములలో కార్యము ముగించి యాతనిని బంధింపకున్న—మీయంబయు—మీయాబిడయు—మీదునుగూడ జీవించుట కల్ల. కనుక ముందు నన్ను రాజారావుతో మాట్లాడనిండు. ఇంకొక పనిశోధకుఁడు వచ్చెనని యేరికిని చెలియనిమకుడు. నేనును సామాన్యనియుట్ల చరించి నేరస్థునిబట్టి యొప్పుగింతును.

కామ—మీచిత్త ముట్ల కానిండు.

శ్యామ—నేనీనాఁడు లెక్కలేవన్నిమారు నేషములు వేయుదును. లాలాయిగుట శిరము బడవైచెనని యెల్లరనుకొను రాముని, భీముని గలిసికొనవలసి యున్నది ఒక వేళ వారాతని యనుచరులైనఁ గావచ్చును. అట్టివానికి కొంత యంగబలముండక తప్పదు. వీలుచేసి కొని—లాలామాట సత్యమైచో బరినిగూడ చట్టవలయును. ఈవాల్లుదినములనుండియు గాలక్షేపమైపడిగాని యావగింజంతపని జరుగలేదు. ఇంక ముందట్లుగాదు. ఒకటి రెండుదినములు; లేప్పిన చూడవనాటితో—నీవ్యవహారము పరిష్కారమై తీరవలయును. మరి వాకు సెలవిండు. ముందు పోలీసువారిని తరువాత రాజారావుని గలసికొని పని ప్రారంభించెద. అని శ్యామలరావు వెడలెను.

రెండవ ప్రకరణము

అనుమానములు - విదర్శనములు

శ్యామలరావు వెదలిపోయిన తరువాత కామేశ్వరరావు వట్లనే యొక మణిమూరక గూప్తుండి యేమియు దోషక లేది యిటునటు బచారు సేయుచు—మధ్యసభ్య కిటికీనుండి వెలుపలకుఁ జూచుచు—మఱల బచారు సేయుచు—మఱల జూచుచు—విశేష పదిదినములు కాలక్షేప మొచ్చి—అచ్చట నేవిధముగను మనస్సునకు విశ్రాంతి గలుగమి పసారాలోనికి బోయి యటవచారు జేయుచు—నేమేమియో యాలోచించుచుండెను.

ఈపసారా యాయంతకి దక్షిణభాగమునం దున్నది. అచ్చట నున్నవారికి విధిగుడ్డుముఠో నున్నవాని బాగుగా గానుపింతురు. కామేశ్వరరావు వట్ల విధవైపునకు జాడగా నోవించుఁ డాగుడ్డుము నుండి పోవుచున్నట్లు చూచి చటాలున నచ్చటకు వెదలి పొనిచేయి బట్టి—

“దురాత్మా! నీవు లోని కెందులకు పోయితివి?”

“నేను దుర్మాతుడనుగాను, నీక్షేమగడనుడను”

“నీవెంతటి విశ్వాసివో నాడే గ్రహించితివి.”

“నిజము బయ్యఁ బడుపజకు నీవట్లనే యూహించుకొమ్ము. అందువలన నాకేమి ప్రమాదము?”

“అగును. నాసర్వవాశన మాకాంక్షించువాని సేవకుడవు. నీవు వావలన బ్రమాదము శంకింతువా? నాసెలవులేకుండ నాయుంట బ్రవేశించితివిగావున నీవు శిక్షార్హుడవు. రమ్మ నిన్ను బోలీసున కొట్టు గించెదను.”

“నన్ను బోలీసున కొట్టుకొంటువా? నీ వెఱుగవుగాని నేను బోలీసుగోనే బనిచేయుచుంటిని. నాయుష్షమువచ్చినచోటికి యిష్టము వచ్చినప్పుడు వెడలుట కధికారముగలదు.”

“ఉండుగాక నీకొక్కడేమి చెబుచున్నది వచ్చితివి ? ఏమని చూగించు కొని వెడలుచుంటివి ?”

“నే వచ్చినది చూచుకొని వెడలుచుంటిని”

“నీవు వచ్చినది యేమనియే నిన్ను బ్రక్షింపుచుంటిని?”

“నీవెదియే బ్రక్షింపుచుంటివని నేనెఱుంగుచును. నానికి సమాధానమియవలసినది లేదనియు నెఱుంగుచును. కాని నన్ను నీహితులలో నొక్కరిగ నెంచుకొనినచో నీకు బాలక్షేమము.

“నీతిపిఠాటలకు నేను మోసపోను. నీచేతియంగున్న కాగిత విడుదెమ్ము”

ఇట్లుడుచునే జటాంకున గలియబడి యాతనితో బెనగులాడి యెట్లో యాకాగితమును లాగుకొని లోనికి వెడలిపోయెను.

ఏమియు జేయజాలక పాప మాగోవిందు వెడలిపోయెను.

కామేశ్వరరా వాకాగితము లోనికి నట్టుకొని పోయి తనగదిలో గూర్చుండి యాకాగిత మేమైయుండునా యని విప్పిచూచెను. అం దిట్లున్నది.

“ప్రాణేశ్వరా !

నమస్కారములు. గోవిందుచే మీరుబంపించిన యుత్తరము జూచితిని. కరమేశ్వరానుగ్రహమున రెండు మరాఠు దినములలో మన వ్యవహారములయు దుడమిట్టినచో జాలమించిదే. మనమదృష్టవంతులమే మనకంతకన్న గావలసిన దేమున్నది. హత్యాకరాధకులు మీరే యని మాయన్న మిమ్ముడుమానించి కడచినరేయి కాకివాడ వెడలి D. S. P. గారితో మాటాడి కొత్తడిబుక్కివును రిప్పించి రహస్యముగా బసచేయించుచున్నాడు. ఆకొత్తడిబుక్కివుగారు మీరు నేరస్థులని— అనేకవిధముల సమర్థించి చూసి మిమ్ముగలిసి మాటాడి తిరువాత నిర్బంధింప సంకల్పించుకొని యున్నాడు. కానిండు. ఎవ్వ రెల్లరుమానించినను భయములేదు. మీరుమాత్రము బట్టుదల విడిచి లోకావ

వాడు గడిచినందు మీ దైవము మీకు సహాయంబగుగాక. మీ
చాకచక్యము మీకు విజయముగూర్చుగాక ! మీరు వాకిచ్చిన
వాగ్దానము జరిపకరించుకొని. — పెండ్లిగాకున్నాడు — ప్రాజెక్టు రాయని
సంబంధించినవా స్వాతంత్ర్యమునకు ఉమిపున

ఇట్లు,
బూ హృదయేశ్వరి
“పా గ్యు తి.”

ఇట్లున్న యుత్తరము జగపుటతోడనే కామేశ్వరరావు బుట్ట
చితుకగొట్టుకొని యేడ్చెను. వేయి తేళ్లు పట్టికట్టు బాధపడుచుండెను.
ఆతనివిచారము పొంగిపొరలు వారంభించెను. కట్టా ! ఆతని విచారమున
కంటేను, దరియు నున్నదా ?

“అయ్యో ! ఈదుర్మార్గురా లెంత ఘోరకృత్రిమున కొడిగిట్టి
నది. తానింకను సంసారసౌఖ్యము లేమియు నెరుగని గోలయే. ఈమె
కీదుర్మార్గునియం దిట్టి పదకల్పవ్రేలు గుడురుట కేమికారణము ?
వయసువచ్చిన కన్యగాన నీగజన్మించి యామెమెడలు విరచి
దుర్బోధచేసి యుండును. ఆలవా యభిప్రాయముతోడనే యేదియో
వని గల్పించుకొని నెలది ననుచుండి యిక్కడ నివాస మేర్పరచుకొని
యుండెను. ఆ దురితాత్ముని దురుద్దేశ మెఱుంగక బాపమరదిగదా
యని యింటఁ జేర్చినందులకు చల్లగా గొంక నట్టెటగూల్చిపాడు.
ఇంటిగుట్టు లంకకు కేటవినటుల యారాత్రిపానికి గుట్టనిచ్చి వానికి
చేలోపయి — తన్ను గన్న వారిని — తన యన్నదమ్మలను. — తాతను —
గూడ బలవంతముగా జంపించి యాయాస్తితో — తన చిత్రగుణవచ్చిన
పురుషునితో గులుక దలంచిన యాదుర్మార్గురాలిని యుప్పుపాతర
వేసినను బాపములేదు. మా సర్వనాశనమున కీదుష్టాత్మురాలే ఈ
కండ్లుదెరిపని కన్యయే — కారణమున యెన్నఁ దినుకొని లేదు. బేరా !
ఈలేఖలోని విషయము లెంత గంభీరముగా నున్నవి ?

ఈమె దుష్టాత్మురాలికి వరమేత్వగా నొక్కనామా గావలయునట. ఇట్టి సంసారిభూతులకు—ఇట్టి కుటుంబవాతన. కారకులకు—భగవంతుడు గూడ చేదోడగుచున్నచో బ్రహ్మచర్యము లొగునా ?

రెండుమూడు దినములలో నీవ్యవహార మంతయు దాదముట్టి నచో బాల పుంచిదేనట. ఈవ్యవహారమనగా నేవ్యవహారము ? సుభద్ర హంతకురాలని నిరూపించి యురికంట మెక్కించుట ఆమెనుక నన్నయ—వాఙ్మోక్షన—గూడ సంహరించుట—అనుమాట. దొరతనము వారంత కండ్లుబాసికొని యున్నారని యాదురితాత్ముల యభిమతము గాబోలు శిరిషకుసుమ కోమలశరీరముగల యబల లిట్టి ఘోరకృత్యము లొనర్చుటకు దగుదురా ? సర్వమునకును దెగించినవారును—రాక్షసాంగనలును—చేసిన చేయగలరేమోగాని—సంసారస్త్రీలు—అందున సంతాన వతి—ఇట్టి దురంతము లొనర్చగలదా ? పోనీ చేసిన దనుకొందము. భర్త నెందులకు జంపివైచును. సంసారులలో నిట్టి దుర్గుణవతియు న్నను—భర్తను లోపుచేసికొని—తన మనోరథములన్నియు దీర్చుకొని—యటుపిమ్మట—అవసరమైనచో—ఆతని జీవితమువలన దన సుఖజీవితమున శడ్ధవచ్చుచున్నదని తోచినచో—అప్పుడు జంపును గాని యీలోపున జంపను. రాజారావు నిరూపించినంత మూత్రమున బైయధికారు లీవిషయములు జర్పించుండ సుభద్రను శిక్షించగలడగుదురా ?

ఈమె దుష్టాత్మురాలు గానచో—మాయందభిమానమున్న దైనచో—నిక్కమునకు రాజారావు హంతకుడు గానిచో—నేను కానీనాడ నెదలిట్లు D. S. P. తో మాటాడి డిటెక్టివును నియమించి నట్లు—ఈజెప్టు యాతనికేల నెఱుంగ జేయును. ఆమె పొంచుండి—మామిద్రంధ సంభాషణ మాలించి—యాసంభాషణ మాలని కేల నెఱుంగ జేయును ?

ఎవ్వ రెట్లను మూసివేసినా భయము లేదట అబ్బ! ఎంత గుండె
 దిట్టతనము! ఈ కము బ్రద్దలవనకు ముందనుకొంటేను గాబోలును?
 అనగా నేనింకొక డిట్టెపు నేర్పరచినను— ఒకటిరెండు దినములలో—
 మాచాపు—నుభద్రయ్య—ఆమరితాత్మకాలి యభిసతానుపారము
 గా జరిగిపోయినచో—నూతన డిట్టెపు చేయవలెనున్నది. అంతటి
 తో నావ్యవహారమంతయు పోవలసినదే. వారి యడియాసలన్నియు
 దీగవలసినదే. మేమెల్లరచును నిర్ధామభాను మునుపోవలసినదే. అబ్బ!
 ముండ! ఎంత దురూహతో నుంటివి?

“మీరు మాత్రము పట్టుదల విడిచి చోకాక నాదు గడింపకుం
 దు.” అనగా మాయదావిడికి భయపడి తానొసరింపవలసిన వనుల
 యం దశ్రద్ధవహించినచో—మానూతన డిట్టెపు తనశక్తిసామర్థ్య
 ములు జూపినచో—వారిగుట్టు నెల్లడియగును. వాదరికంట మెక్క
 వలసి వచ్చును. అప్పుడు వారి శ్రమకుదగిన ఫలము లోకాపవాదము
 కంట వేరేమున్నది?

అబ్బ! ఇత భరింపజాలను... ఆదుష్టురాలిని చూడఁ జాలను...
 చెల్లీయని బిలువజాలను... అమె దోషలుట్టిదని తెలిసినపిమ్మట
 గూడ నామెను తమింపజాలను... బేరా! ఈవిశాల ప్రపంచమున
 నట్టి విచిత్రమానవి యుద్భవించినది. తన్నుగన్నవారి గొంతుక పరపర
 గోయించినదే. ఇట్టి భూషార్యమున కామి మనస్సెట్లాప్పినదో?—
 అన్నగారి సమాంతముగా నరికించి వైచినదే. ఇంతటి ఛాకిని—ఇంతటి
 ఘోరపీశాచి—ఇంతటి ఘోరభయంకర వారిపీశాచి—ఇంతటి క్రూర
 దానవి—నిజముగా రాక్షసిగణములోనైనను నుండదు. అట్టిది మా
 దురదృష్టవశమున మాకుంటుంబమున నుద్భవించినది. దీని విద్యావివేక
 ములుగాంచి దీనివలన వంగడమున కెవరేని సద్యశఃప్రాప్తి యొదవు
 నని మురియుచుండ—

అయ్యయ్యా... నూగుతోవ నూగుయూ సమసిపోయినదే—
నూయూచంద ను పగటిపోయి దే—నూగనెవరూ భస్మమైపో
యినదే—

నానిట్లు ఇట్టివస్తువులకు గూర్చి విచారించుటకంటే శిక్షించుట
పలక నువ్వంటున కమితకాంతి గొలువవును.

ఇట్లునుకొని తటాలున లేచి యున్నప్పుడు విధంబున భార్యతియున్న
గదిలోనికి బోయెను. భార్యతియున్న "చితలుపులు కేరవైదియున్నవి
గాని లోన గడియ వేసి యుండలేదు.

తలుపులు దడలున ద్రోయుటచే గలిగిన ద్వనికి భార్యతి యిట్లు
వెనదిరిగి చూచెను. ఎట్టయెగురు కామేశ్వరరావు ఆకడ దామెను
గాంచి క్రోధకంపితకంఠస్వరముతో:—

“ఈగదియందీ వేమిచేయుచున్నావు?” అని ప్రశ్నించెను.

“జామీలియా నవల జనువుచున్నాను. ఎందులకు?”

“అమె సాహసములు నీ కలవకునా?”

“ఆ సాహసములు నా కెందులకు? పరిశోధనావిధానము జూచు
చుంటిని.”

“దొంగముండలకు దొంగపుస్తకములే గావలయును. దాని
కేమి? నీకు రాజారావు వ్రాసినయుత్తరమేది?”

“రాజారావు వ్రాసినయుత్తరమా?”

“అగును. నీవొప్పుకొందువ్రాసిన యుత్తరము.”

“దానితో నీకేమిచనియున్నది?”

“నీవు దానికి వ్రాసిన జవాబు నాకు చొరికినది. అందుచే నా
యుత్తరముగూడ జాడవలయునని.”

“నీకాయుత్తర మెట్లువచ్చినది?”

“గోవిందుని చెంతనుండి దీసికొంటిని.”

రాజారావును బంధించి తన లాటి వ్యాధిస్థానిన మీరు గిలు
మాత్తులని-మట్టలని—హంతకులని — ఋజువుచేసెదను. మీ మృతి
కలబనుపైనుండి ప్రేలాడజేయుదును. అనాడు గాని నాహృదయ
శాంతి గాదు. అనాడుగాని నేను మాతాపితృ ఋణులునుండి నిరు
క్తుడనుట కవకాశము లేదు. అప్పుడు గాని మృతులైన వారియాత్మకు
శాంతిగలుగదు. అప్పుడు గాని నేను పునఃపునఃలో — కాదు — కాదు —
మానవులలో గణించబడుట కవకాశము లేదు.”

“ప్రజలు నుగోయుటకు ప్రజమేకావలయు. పనునటుల యాదీన
దృష్టు బడించుటను—ఉరికంబుపై ప్రేలాడునప్పటి మీదినదృష్టు
బగిల్చును. నాగి స్పృటిప్రవాహ మాపుటకు గడ్డకట్టి మీ నెత్తుర
గల్గెను.”

“మీ హాహాకారములు, ప్రజల పీనహాహాకారములు, దిక్కులు
పిక్కటిలుచుండ—దుష్టులకు దగినశాస్తి యైనదని కోరు లనుకొను
చుండ—పై కుంతిపీచ్చివా. వావలెనున్నను—కార్యమువల్ల పట్టుదల
వహించి—చెల్లెలనియైన పంశయింప కురింపమెక్కించె బహద్దరు
కామేశ్వరరావుని దొరతనమునాకు కీర్తించుచుండ—నాకెన లేని యశం
బొదవును. అని దడాలున తెలుపు బంధించి పెడలిపోయెను. పార్వతి
కొరడువారిపోయెను.”

మూడవ ప్రకరణము

—:0:—

రాముడు భీముడు

నాటిమధ్యాహ్న మొంటిగంటయైనది. కామేశ్వరరావుచు
తెచ్చటనో దిరిగితిరిగి గృహమునకువచ్చెను. సరిగా నాసమయమునకే
యిరువురు పెద్దమనుజులు వచ్చి కామేశ్వరరావును గాంచి:—

“అయ్యా! నమస్కారములు” అంది.

కామే—అయ్యా! తమరెవరు?

“మావృత్తాంతము తమరే తెప్పదము. మీతో కొంచెము బహుశా మాటాడవలసి వచ్చినది కొంచెము రహస్యము. సమయ మిదిగోగదము.”

కామే—నమస్కరించుటకు నాకేమియు సభ్యంతరములేదు గాని ననివ్వకు శత్రుమధ్యంబునందుంటిని. మీరెవరిగియె యుండును. కడుపుజింపుకొనిన కాళ్ళపై బడునప్పుడు వాంఛింపబడుచే నాప్రాణ సహరణప్రయత్నము లొనర్చుచున్నారు. వారికి పెక్కు-మంది సహాయముకలదు. అందుచే మిమ్మరిగించిపగిలిన మీతో రహస్యస్థలంబు నకు రాజాలనందులకు తుదింపును.

“మెట్టొంకాయలు, సిరొంకాయలు, బెడంకాయలు, పచ్చిమిర పకాయలు” అని యాయెండవేళ నొక కూరిగాయని, కావటివాడర చుచుండెను.

“అయ్యా! మీరట్టి కట్టుదిట్టములతో చుండవలసినదే. కాని మీరు ప్రతివారి ననుసరించుట భావ్యముగాదు. మీసాతులమని మేము బొంకి మీరు ననుసరిమిచ్చి చాటునకు వచ్చినపిమ్మట మిమ్ము బంధించిన నేమి చేయగలము? ఏదైనా నిద్రవ్రణువకు విడచి కార్యసాధనకు గడంగుట తమము.”

“బాబూ! కొండారపొంకాయలు లేకదవ్వలు నిండుకావిడి.” అని అనుచు నాకావటివాడు లోనికి వచ్చుచుండ కామేశ్వరరావు గాంచి :—

“మాకిప్పుడేకూరయు తలదు పోమ్మ” అనెను.

“సిరువంకాయలు తొలిగోర కాదులు. పువ్వునను వీడలేదు.”

“నీకుగానికొకప్పుడుంటా నాల్లుమీద నుండిభోజనమొక మనవి గానేని వాకు కూరలెందుకు పోయ్యు?”

“పోనీ బాబూ! పోనీ! నరుకు మంచిగంటే యచ్చుకమే కాదా?” అని అనుచు కావటివా డాయెగటి యింటికి నురలేను.

కామే—అనుకే నేనెవ్వరినీ ననుచు కూడుదలంనుకొన లేదు.

“అట్లనినచో నిన్ను నాలి నెవ్వరున్నది. అనుచు నిమిషములు చాలును.”

కామే—అట్లయిన రండు.

అని వారి నిరువుర లోనికి దోడ్కొనిపోయెను. ఎదుటియింటికి కావడిబట్టుకొని పోయినవారి డిదియంతయు జూచుచునే యుండెను. వారట్లు వెడలి లోన తలుపులు నేసికొనిన చప్పుడు విని కావడితోఁ దటాలున వెనుకకు తిరిగి లోనికి వెడలి వారు లోన గడియనేసికొనిన తలుపు లీవల బంధించి చటాలున రెండవకుమ్మరుగూడ వెలువల బంధించి చడివచ్చును గాకుండ నీవలకువచ్చి పార్వతి బంధింపబడి యున్న గదిచెల కరిగి యామె నీవలకు దీసి—

“అమ్మా! చాలవెలకు నునవని ముగిసినది. నిజముగా నునలో భగవంతుడున్నాడు. మనశాత్రువులలో ముఖ్యులగువారిని బంధించి తిని. ఇచ్చట మరయునికి మిగుల బహుదము త్వరితగతి నుఖవ్రదం బగు స్థలంబునకు బాదము. రమ్మ.”

పార్వ—గోవిందా! నీవ్పాదయనైర్మల్యమున కేసంతేని సంత సింపుచుంటిని. నీవింతటి విశ్వాసపాత్రుండవని యెఱుంగ కానాడట్లు నిన్ను నిందించితిని. నీనత్పైన రక్షగని నిన్ను నిందించెందులకు నాలో నేనే విచారించుచున్నాను. నీతో మాటాడుటకు సిగ్గుబడుచున్నాను.

గోవి—అమ్మాయీ! సిగ్గుబడుటకును—విచారించుటకును—

ఇది సమయముగాను. సమయమునకు మించునట్లుగానే జరిగినట్లు చేతులతో బడిపోయినది. ఇప్పుడు వారు రాత్తులయినది యిచ్చుచునుగా దెలిసినది. వారి నాయకుల నిర్వహణకు డివలనే బంధించితిని

పార్వ—అనురాగములే నిపు బంధించినవారని యెట్లెఱిగితివి?

గోవిం—అలా వారిని మాకుజూపించెను. వారు మిగుల గౌరవనీయులట్లు కృంగారించుకొని యెప్పుటిరో బయలుదేరిరి. అలా వలన వారినిగనిపెట్టి—నేను కూరగాయలవాడనై—బాబుగారు పెట్టెలకు తాళాలు, బందులు గట్టువారై—బయలుదేరి వారి వెంటాడితిమి. ఈయింటియందవ్వలగదిలో వారిని బంధించితిమి బాబుగారు పోలీసునకీవార్త నెఱిగించి వారిని దీసికొనివచ్చుటకై వెదలిరి. వారును వచ్చుచుందురు. పోలీసువా రరుదెంచునప్పుటికి గుమికొనుడేరాదు. సోదమురమ్ము.

పార్వ—మాయన్న గారెచ్చట?

గోవిం—మాయన్న గారు—ఆ దురాత్ములును మంతనము లాడుచుండిరి. అందుచే మావ్యతిరేకు బంధించితిని.

పార్వ—మాయన్న గారు. దస్యులతో మంతనము లాడుచుండిరా? ఎంతదురదృష్టము.

గోవిం—నీదూరదృష్టదేవత మిమ్మితో విడచివెట్టునట్లేలేదు. ఇంకను మిమ్మి గిట్టములు జట్టుముట్టు సూచనలు గాన్పించుచున్నవి. వాటినిన్నిటినిగూడ బాబుగారు రెదుర్కొనుటకై బానుకొని యున్నారు. ఇంక మనమీ చాలసించుటవలన నెంతో ప్రమాదము గలదు రమ్ము.

పార్వ—నేనెట్లు యధారూపమున వచ్చినచో ననుమానాస్పదము గాదా?

గోవిం—నేనాసంగతి నెఱుంగవా? ఇదిగో! ఈగుడ్డలును—

మీసములు — సీమాపు తూర్పులో మః-ర్యవేయును. వెంటనే రమ్మ.

పార్వతి యాబట్టలలో లోనికబోయి మిక్కిలి చుటుకుగా నలంకించుకొని చిటికలో నీవలను వచ్చిచూడెను. ఎగుట బిళ్ళ బ్రాట్రోతుడెను. అమె యిటుకటుకాని యానిళ్ళబ్రాట్రోతునుగాంచి:-

“సీవెవ్వరివు? ఇచ్చటి గోవిందుడేడి” అని ప్రశ్నించెను.

“చిత్రము నీవే యేలినవారిడలాయతును. మీరు జమాబండికి బయలుదేరవచ్చును.” అని చిటుకగఱుతో నాడనియెను.

పార్వతి—గోవిందూ! చిటికా, ఎంతచాతుర్యముగా వేషమును మార్చుకొంటివి? చాలా సంతోషమైవది ఇంకా పోవుదమా?

గోవి—రండు.

అని యామెను దీసికొని వెడలి యొకబండిపై నెక్కించి యాబండికి వెనుక దాను నడచుచుండెను.

బండి పదిగజములదూర మగునప్పటికి పోలీసువారెదురైరి. వారి కేడెనిమిది గజములదూరములో—

“పెట్టెలకు తాళాలు బంధులుకడతాము” అని కేకవేయుచు నొకడు వచ్చుచుండెను. బండి వెనుకవడచుచున్న డలాయనడిగాంచి:-

తే. గీ. బానులోబడ్డ నిర్దోషి + యూషికమును

వేగ దిననెంచి బావురు + పిల్లిబోయి

బానులోబడ్డ యూషికం + బు చెఱవీడె

కలదె యిటువంటి చిత్రమె + కళదనునైన.

“అయ్యా! మీపెట్టె కిదాక తాళముకటియే యిచ్చితిని. ఇదిగో రెండోతాళము” అని తాళమిచ్చి తాళములు కట్టువాడు వెడలి పోయెను.

దలాయ తాతాశమందుకొని దానిలో జొప్పించబడియున్న కాగిత మీవలకు దీసిచూచెను. అందిట్లున్నది.

“సుభద్రతో నీమెగు శిష్యము. ఏలైన నేను, లేకున్న నేవు నే నటకువచ్చెదను క్యామల విలాసాద్యావవనియి బంధింపబడిన దంట ఆమెను విడిపించు ప్రయత్నములో నుండెను. ఏమియైనను బురుష వేషములలో నుండుట కేర్పాటు చేయుము.

అనియుండెను. చాలాసగతోషి ని మాచీటి పార్వతికి జూపించి యామెకుగూడ వాంఛయుగూర్చి బండి తోలింపుకొని వెడలిపోయెను.

తరువాత పోలీసువారి కందిన చీటిప్రకారము యింటికి వెడలి కామేశ్వరరావు బంధింపబడియున్న గదియెరికి చేరిరి. అప్పుడు వారి కాగదిలోనుండి యీక్రింది సంభాషణ వినిపించిపడి.

“మామాట వింటివేని బాగుపడెనవు?”

“మాయమ్మను విడిచివత్తురు సరియేగాని రాజారావు సంగతి దేల్పుడు.”

“అది మాకిగత్యములేదు.”

“అదేమిమాట. ఆతడు దొరకకున్న మాకు తేనుమేది?”

“అతనిని జంపినచో బడి వేలిత్తుంది యా నుజమానియే జెప్పెను”

“మరెందులకు జంపితిరిగారు?”

“ఆతడు సామాన్యముగా లొంగునేమోయని చూచితిమి. లొంగ లేదు. ఒకటి రెండుదినములలో జంపెనము. లేదా మీక్రొత్త డిటెక్టివుగా రతని నురికంబ మెక్కించునట్లెర్పాటు లొనరింతుము.”

“అతనిని మీరు జంపిన వెళుకగాని—మీయేర్పాటులవలన నాతడు నురికంబమెక్కినపిమ్మట గాని మీషరతు లంగీకరింతును. నాభార్యకుగూడ విడిపింతురా?”

“అది మాయజమాని చిత్తము. మాయమ్మను విడిపించుటకు మాత్రమే యెదువేలు గావలయును.”

“నాభార్యనుగూడ నిడివించును. మొత్తము బడివేలిచ్చెదను.”
 ఆనాటి తననాటి జూయిందము మేళువచ్చి తడవైనది
 ముందు మూడువేలియ్యి. కేపురాత్రి నిలబ్బి దోడ్కొని వచ్చిన
 పిమ్మట మిగిలిన రెండువేత్తులుగాని”

“మీరవినట్లు దీసికొని రాకున్న రెంటికీ జెడవలయునా?”

“నియమములములే నీకొరకు గూర్చుచున్నవి. కాని భీముల
 మగు మేమిరువురములు దొంగలమేనాలి అనవచ్చుచు నులముగాము.
 తప్పుక దోడ్కొని వత్తుము.”

“నిమి మీరేరా కామాదునని భీముడును నని ప్రభాత్యతిగనిన
 దొంగలు?”

“అగును”

“అట్లయిన మీయజమాని రాజరావనుమాటయే.”

“మాయజమాని యెవ్వరైనను నీకు వచ్చుము లేదు.”

“మాతెల్లూని శిరస్సులాలాయంట బడవెదినవారు మీరేనా”

“అగును”

“అట్లయిన చెంపినవారు మీరేనా?”

“నిస్సందేహముగా”

“మీరీ పాపకార్యములన్నియు జేయుటలో మీయభిప్రాయ
 మేమి?”

“మాయజమాని క్షేమమునకై”

“మిమ్మిప్పుడు పాలీసువారి కప్పగించిన నేటుచేయుదురా?”

“నీవాక్రయత్ని మొనరింపదలచినచో ముందు నిన్ను జూపి
 వైతుము.”

“ఛీ! తులువలారా! నన్ను చెంపుట మీతరముగాదు. ఇందే
 యుండుదు. మీపొగ రడగించెద.”

ఇట్లును యాతఁడు దూర్వరమును నవూపించుచున్నాడు.

అనిన నాచుకొనినచో గుర్తొందప్పుడు ఇతఁడొ క్షిప్రపాది కదలుచు నిలచెడివా! నీవార్యుడని జనుపెఱుచు—నిన్ను జంపుట కొర నని మనుజులును నీవార్యులగునా జడకు నా నియుపకరణము మా కేయము బ్రహ్మాదానలేనని యితివేతన నీవ్వు ముందునలేకు గాని లేకున్న నేవునాడ మూల వృత్తాంతో నాలు గావలసివచ్చే నిన్ను నూడ జూచి—నీ ద్రవ్యమును మేలు నివాళులుచుగా నాభిభూతగలము నుచూ గనుపడినప్పుడు నాకుండి యిశీతిగావునమును—నీకు నుట్టు ప్రక్కలనూడ నివాళులుచుగా నజరామీ చేయుదురన్నము నాలిను వారు మాచుట్టు ప్రదక్షిణ మొనరించిరె గాని కట్టుకొనిగాని అప్పుటి పోలీసువాడు గానా యిచ్చచేసాడు. కాలివాను బంధించబడినను మాకు భయములేదు ఇంకొకటి వశమటముకొనుచుంటిమి. పోలీసువారి ధనాస్యములు నూకు దెలియును. వారిని డ బడులుదేరినచో—మేముది కర్ణపీకాచును పలుని గ్రహించి తూసగుల్లగరహించును. నోదిపాత రాయుడుప్రతి నీవు మున్ను బట్టికొంగలవా? నీవు చూచునట్లు కంగీకరింపలేదు గాని—నిన్ను నుచ్చుటకు సిద్ధముగమున్న నిద్రవ్యయిను—నీచార్యులయును మీకు లభించినచో మీకుజూచును ఇతఁ డటకుట వాగక నోరునూసికొమ్ము.

“లోవల మాటాడవారెప్పుడు నిలుపుచేయును” అని మిగుల నున్న పోలీసువారినిరి.

“అయ్యా! ఎవరో ధర్మాత్ములు సమయముననుచ్చిరిరి. ఈ దురితాత్ములు దునిద్దేశముతో వచ్చి నాకు మిత్రులై నట్లుచు యిప్పుడు నిన్ను ముందరింపదలచుకొని మీదబడుచున్నాను. రక్షింపుడు.”

“లోని తలుపుబిగింపబడి మున్నది. తీయుడు.” అని పోలీసువారినిరి.

లోకలనుండి యేవిధమున జవాబును లేదుగాని వెనుగులాను చున్నట్లుమాత్రము గడవిడిలు వివరమును తెలుసు. అటుపు లెంతగునా నను, విడువట గనంబడుట లేదు.

“మర్యాదగా దలుపులు తీయుదురా? విలవంతముగా దలుపులు తీయుచి లోనికి చొరబడుముదురా?”

“మాకుఁ బ్రాణములపై వాతకలదేని గృహంబులకు బొండు లేదేని తలుపుత్రక లెత్తించును. ఎట్లునను మాకు సమ్మతమే.

ఇంతలో విరువునభటులు గురువముల సహాయమున తలుపులు విడదీసి బిలబిలలాడుచు లోకలబ్రవేశించిరి.

“ఛా”మని పిస్తోలుధ్వని యయ్యెను. అగదియంతయు బొగతో నిండిపోయెను. పట్టవగలింట బిస్తోలు ప్రేలినదేమోయని ప్రవలెల్లరును బిలబిలలాడుచు లోనికివచ్చిరి. ఇంతలో పొగయు బోయినది.

అప్పుడాగదియం దొకసోలీనుభటులు చచ్చివడియుండెను. కామేశ్వరరావు బంధించబడియుండెను. రాముడును భీముడును నెచ్చటను గానరాదు. వారేమెలో యేకిని దెలియదు.

వాలుగ వ ప్ర క రణ ము

ఇందేది సత్యము?

సాయంకాలము నాల్గుగంటలు కావచ్చినది. ఇంతవఱకాదస్య దళకాయకులగు రామునికొఱకును, భీమునికొఱకును బోలీసువారు చాలవఱకు వెదకిరి గాని వారిజాడమాత్ర మావంతయు గాన్పింపలేదు. అందుచే బోలీసుభటులు నెత్తిని చుంగువైచికొని స్తేషముకు వెడలి పోయిరి. లక్ష్మణసింగుగారు మాత్రము కారాకీర్షణములుచు గూర్చుండి వచ్చిన భటులను వాచ్చి వికటవాసమొనర్చుచు—

“నేను జెప్పినట్లుచదా ? అదియొక దొంగయు త్రరము. దానిని నిజమని నమ్మి కామేశ్వరరావు గృహమున కరిగిరి. అచ్చట జరిగిన సమాచారమేమి ?” అనిరి.

“మియాస్టివా గణికారులయినప్పటికి పువజయముకంటె నేరెడ్ది అభింతును ? కూడా రావయ్యకాబూ ! అని పిలిచి నవ్వును వచ్చిన నెంత ముద్దుగాను చును ? ఎటువంటిజయము అభింతును ? మీకు వనివట్ల బద్ధకము—చేడినతరువాత ముక్కో-పము. అందున మీరివ్వును రీజనుకు స్వాండుగానికోపమును దెచ్చుకొందురు. మీరీ సరి-లుకు వచ్చినతరువాత చేతికి దొరికిన నేరములుగూడ-చిటికలో దప్పిపోవు చున్నవి ? మిమ్మునిన నేమిలాభము ?” అని నారాయణస్వామి యనెను.

“ఎదుకోయి ! ఇప్పుడి తెచ్చెను ? నునకు వదిడబ్బులు కట్టని వ్యాపారములో కష్టపడుటయనిన వాకు తలనొప్పి జనెనవలసిననాయ కులని వాడెనఁడో యుత్తరములో వాడునే ప్రాసనవాడు. వాళ్ళని పట్టుటవలన లాభము లేదని చూశాను. దబ్బువచ్చెనని చూపించు—కారాకల్గి దగిలించి—సింహపు బిల్లవోలే చునుకుగా బనిచేయుదును.

సరే. అయితే వినండి. దొంగలు చాలజెలివితేటలయినవారు. సిస్తోలుబేల్చిరి. నా గిరి రు ౩॥ దెబ్బతిలిన వెంటనే మరణించెను. ఎట్లో చిటికలో వారు దప్పించుకొని పోయిరి. తగువార నాయాశ్రాం తములన్నియు వెదకి ‘విరెటుబోయియుండురా’ యని యాలోచించుచు గోటుకేటులో జేతులుంచుకొంటిని. నాచేతి కీయుత్తరము దొరకినది. ఇది చూడుదు. మీకారాకల్గికి వనిదగులునేమో ?” అని యిచ్చెను. లక్ష్మణునిగు దానినందుకొని యిట్లు చదివెను.

“మీరంతకష్టపడినను యావ్యవహారమున రెండుమాడువేల కంటె యెక్కువ వివాహమును దొరతమువారివలనను బడెను. బాలరు. అమర్చిద్రవ్యముతో యాడువందలవాటాలు అది మీకేమి

లాభము? సరిగా బహుశా నేనా దుష్టముల బహుశాను అను
గాననియన్నిచో... కామేశ్వరరావును మాస్ట్రోనీన మొదలయిన
నుభద్ర దోషియని నేనో నిద్రామాయలు జూపి యుండియున్నాను
మీశ్వమెవచో గుండు చేశ్వగాలయన చెగవన్న నై... గలిసి
'నిలాసోబ్యావవనము'కు రండు. అచేన కెప్పిచో మిమ్మిదను
గుర్తింతును నిరాకరించి బట్టబయల్పించిచో విస్తోలు మీ బుగ్గపై
బ్రేలును ఆపైవ మీ యిష్టము. కా"

"మంచి జానీయ. (Job) మెల్లిగా యీ బహుమానం కొడి
తిమా యుద్యోగా లూడిపోయినా నేవచ్చగా బ్రతుక వచ్చును.
ఏమంటావుస్వామి!" అని సింగుగా విచేతు.

ఈయు త్తరమువలన నుభద్ర సిద్ధోమరాని యెట్టి యాధాన్యము
కైనను గన్బట్టుయిన్నది అని సిద్ధోమరాని వుననే యుండియున్న
మని మనలదోరినాడు. ఏకోకల్లబాల్లి దృష్టాంతములం రెండువారి
వైయాధికారులు గిక్కునుమనకుడే తేలువచ్చును అంకును గాకు
న్నచో దెల్లజేవతను పూనింబ తేయవచ్చుననుకొను. కాని యది
మిగుల నార్జన్యము పిల్లలన్న నా కిటువంటి నార్జన్యముల కొడిగట్టినచో
స్వయాకనాశనమై పోవును. అట్టివారి మంగడము నిర్వశమైపోవున
హిందవులమై బుట్టినంగల కామాత్రపుకాళితికి లొంగకున్న పుట్టి
గతులుండవు. అయ్యయ్యా! మాతృభక్త్యమైనను విడని కుమారు
మాధవరావునాశ్చర్యజేవత వస్వాయముగా నేను మ్రొగజాలను ఆకు
నావల్లగాదు.

సింగు—నీకు మంచి నెడ్డ నెలియను. ఈహంతకులకు నల్ల
క్రమంగా నీవు బనిచేయదలంచిచో విస్తోలు కిరన్నువై బ్రేలునేమో
యను భయమైనను నీకు గలుగుట లేదా? అంత పని జరిగినచో నీ
పిల్లలంత విశ్వాస్యము? ఈతిక్కుమాలిన దినములలో నూనన్నగృహ

స్తులుగూడ భిక్ష చేయుట మానుకొనిరి. అనాధతరణాలయములలో బిల్లులు పోయెను. — సీ భార్యకు హస్తీతప్పకు ననము జేయునమలన్నియు వ్యాధిభార్యమాలై యున్నవనుకొంటివా ? నిజము తెచ్చవలసినదైనచో నొఖించేయుట — అందున బోలీసు శాఖలో బనిచేయుట మిగుల పాపము.

నారా — ఏమియునులే. ఇది మేల్వేగునపై భారముపైని వ్యాధి. మార్గముననే బోనుచుగాని హమ్మకంబుకే నగుచుతింపను. మీరవ్యాధియమున కొడిగట్టినచో మీసంగతి దొరకనను నాకిది నిబోధిచ్చినను. ఒడలమ్ముకొని నందులకే విచారింపమనగా భర్తగూడ విక్రయించుకొనుటకు నేను సమ్మతించను.

సింఘ — ఈ వ్యవహార మడ్డపిడ్డముగానున్నది. గాని పాపీగాలేదు. ఇందు నేరస్తుడు దొరకులు గుర్తింపను. ఈయత్తరము వ్రాసినవాడు “రా”యని పొడియక్షరమే సంతకముగానుంచివాడు. దొంగల కుట్ర వాయకుండగు రాముడో కాక కామేశ్వరరావు మొదలయినవారనుమానించుచున్నట్లు రాజుగారో — అయి యుండవలయును. రాముడైనచో సుభద్ర నుండియుండుట — కామేశ్వరరావును వచ్చుగించుట గోరె యూరికొను శ్యామలమూట మరువడు. ఆమె కివించి యున్నను అట్టి వారికిదకుటలు కవకాశములేదు. పార్వతినిగూడ వారకహరింపదలచుకొనిరి గాన శ్యామలనుగూడ పడపొరించుటకో — జంపుటకో వారు నిశ్చయించుకొనవలయును. రాజుగారే ద్రోహియైనచో శ్యామలకు భయపడివలసిన పనిలేదు. చచ్చినవారికొకడి వలకే యేడ్చుచున్న శ్యామల — కడకు మిగిలిన యెప్పుగానినగూడ జంపుకొనుట కనుమతించను. అందుచే యీ “రా” రాజుగారవనియే నానమ్మకము.

నారా — బాబూ ! మీ కారాకీర్తిలభ్యు నేమిచ్చుకొందును.

మీరుబుద్ధితో గాను మాబుద్ధికూడ పాడుచేతుకుండు. అప్పుడునుండి
 వరకే అత్తగారగు కాంతమ్మవోలే హంతకులు మాస్త్రములతో బడి
 యున్నది. శ్యామలను వానిష్టమువచ్చినట్లు వారుచేసికొనుచుగలరు. చంపిన
 చంపగలదు. పెంచినపెంచగలరు ? అట్టివారామె నేలగోరుదురు ? రాజా
 రావు హంతకుడు గాడనుట కొక నిదర్శనము దొరకినది. అది
 యేమందునా కామేశ్వరరావు హఠాత్తో రిహస్యముగా మూట్టాడు
 నప్పుడు రాజారావును జంపుడనిగోర "ఆతనిని చంపినచో బడివే
 లిత్తునని మానుజమానియే జెప్పెను." అని వారనిన. ఆ వాక్యమున
 కర్తమేమో యూహింపుడు. రాజారావు వానికి విరోధియై యుంట
 చేతనేగదా యాతని మరణము వారా కాంక్షించి యుండిరి. వారికొక
 యజమాని యున్నటుల వారిమాటలవలన దేలుచున్నది. ఆ యజమాని
 యెవ్వరో గనిపెట్టవలయును. మనచేతులలోబుడ్డ సుభద్ర కాళిదాసు
 కుట్రచే శత్రువులను జిక్కినోయినది. అందుచే బాలీనువాని హతకు
 నమ్మక మారుహపులు ధరించి పనిచేయుచున్నాడు. మీరు లంచ
 ముపకాసించి వ్యవహారము పాడుచేయఁ దలఁచుకొన్నారు. ఇంతకును -
 అందఱును శ్రీ వైష్ణవులేయైన యోగినిగారి వేవిళ్ళ కేమికారణ
 మనినటుల—ఎవరికివారే హంతకులుగారని నిరూపించుకొను చున్న
 చో—నీ దుర్మార్గముల కన్నిటికిని వాయకులెవ్వరు ? ఈనమస్య
 కేలదయ్యె చచ్చినవారు దోషులు గానుగదా ? రాజారావు సుభద్ర,
 సార్వతి, కామేశ్వరరావులు హంతకులుగారని చర్చించుకొంటిమిగదా?
 మనదృష్టిలో బడనివారును—అయింటికి సుబంధ మున్నవారును
 యిరువురుమాత్రమే యుండిరి. భకడు వారిసోకకగు గోళించుడు—
 రెండుకామేశ్వరరావు భార్యయగు శ్యామల వీరిని గూడ మనము
 సంశయించవలసిందే—నేకమైనను గాకున్నను సంశయించుట కభ్యంత
 రము లేదుగదా ?

సింగు—నమయ్యా! నీ తెలివితేట లింతని సీరమెనవని నే నెఱుంగను. చుట్టాత్మలచేతులలోఁబడి ప్రాణములు గోల్పోవుటకో ఆజన్మకాలమును వారిని చేతసాలలో బంధించుటకో సిద్ధముగానున్న శ్యామల హంతకురాలని సంశయింతువా? ఎట్టియాభారమును లేని గోవిందుని సంశయింతువా? అట్లయిన కుమారమాధవుఁడు గూడ హంతకుఁడేమో యాలోచింపుము.

నారా—వెక్కిరింపు లేటికి? మీ యభిప్రాయమేమి? ఆతైరాగిని ప్రాణములకు దెగించి బట్టుకొందమా?

సింగు—“బట్టుకొమ్ము” అని మాట చెప్పవచ్చును. గాని—వట్టుకొనుట మిగుల దుస్సాధ్యము.

నారా—ఎంతదుస్సాధ్యమైనను వారనిని బట్టితీరవలయును. ఆతఁడు ఏలాసాద్యమైనవానియనియు, హంతకుఁడో హంతకానుచరుఁడో యనియు జేలినదిగదా? వారిలో నెవ్వరు వట్టుబడినను “గోటలోపాగా” వేసితిమనుమాటయే.

సింగు—ఓఁ మీదయవలన నివ్వుటికి నెం రికిర రు గోటలోపాగా వేసినాడు. ఇంక మనము తరుచాయి.

నారా—మీకింతభయము కూడదండీ—పోలీసువారికిని వైద్యులకును పిఠికితనముగాని—భయముగాని పనికిరాదండీ—అట్టివక్కిరింపు రావు. ధైర్యసాహసేలక్ష్మియని కార్యసాధనకు గడంగవలయును.

సింగు—“బ్రదికియుండిన సుఖములు బడయవచ్చు.” అన్నట్టుగా బ్రదికియుంటే యేసుఖమైనాయున్నది ఈదిక్కు-మాలిన వ్యవహారమంతటంతటలేదు. ఓ నల్లాళ్ళు లీపుతీసేస్తా.

నారా—మీదృష్టియంతా వెరుగావుంది. మీ యిష్టమువచ్చి నట్లు చేసుకొండి. మిమ్ములను నవరించుటకు నాకు తీరిక లేదు. నేను బోయి యాచైతాగనింగతి గనుగొనివచ్చెదను.

అని వారాచుణస్వామి నలుపురుభటులను వెంటబెట్టుకొని పోయెను.

నాకేమహాశయిలారా ! మనమా బైరాగిని జూడబోవుదమా ? మీగురారి సంగతి యింకను జాతమా ? ఆగ్రహమంటి ? బైరాగినే చూతనుచుచున్నారా ? సరే. అట్లయి సడువుడు.

కుంకు-తేశ్వరాలయములో నొకవైపున నొకబైరాగి త్రొత్తగా వచ్చి ప్రవేశించెను. అతనిసంగతి యింకను బాగుగా గ్రామస్థులకు దెలియదు. అతడు జ్ఞానియో, యజ్ఞానియో మనము జెప్పజాలము. ఒడిలినున్న పీఠాతియు, జడలపొంగియును జూడ నిజమగు బైరాగియాయని కొందఱు కొందఱుచూచుచుండెడిరి.

ఇంతలో వారాచుణస్వామి తన శిష్యులతో నటకువచ్చి యా బైరాగికి నమస్కరించి సమీపమున నిలువబడియుండెను.

అయితే కది జకసయయు కాకుంటచే వెంటనే యాతని నాశీర్వాదించి కూర్చుండ యని స్థలముజూపి వచ్చిసకవి యేమనియడిగెను.

“నేనిక్కడ పోలినుకాఖలా బనిచేయుచుంటిని. ఒక విషమ వ్యవహారములోఁ జిక్కుకొని దాడితెన్నులు తెలియక కొట్టుకొను చున్నాను. మీరు బ్రహ్మవ్యయాపులు ఆ గతానాగత విజ్ఞానమయులు. ఆవిషయమై మిమ్ము బ్రశ్నించి త్రోవ దెలిసికొందమని వచ్చితిని. డమించి ప్రశ్నించుటకు నెలవా ?” అని యడిగెను.

యతి—మీకు నావలన సమాధానము గావలసివ్రతశ్చ నొక కాగితముపై వ్రాసియుండు. దానితో నొక దెల్లకాగితముగూడ సిండు. ఒకగంట పోయినతరువాత గాన్పించుడు. మీకు సమాధానము వచ్చును.

వార—చిత్తము.

అని యట్లు వ్రాసి యొక తెల్లకాగితముగూడ నిచ్చి—

“సేవిష్టు డెటకును పెడలవలసిన వనిలేదు. ఇచ్చటనే యుండును. సాధ్యమైనంత త్వరలో వాప్రశ్నకు సమాధానమిచ్చిన సంతోషించెదను” అనెను.

యతి—మీరెన్ని ప్రశ్నలు వ్రాసిరి ?

నారా—ఒకటే.

యతి—ఆ ప్రశ్నలో భాగములున్నవా ?

నారా—అవగా ?

యతి—“ఇప్పుటి కొక యూరెంత దూరముండును? అచ్చటకు సకాలమునో జరిగియుండునా?” అనునది నీనొక ప్రశ్నక్రింద విత్తువు. అట్లుండరాదు ? అవియే భాగములు ఇట్టివేమైన నున్నవా ?

నారా—ఉన్నవి.

యతి—ఎన్ని ?

నారా—మూడు.

యతి—మూడైదులు పదునైదు రూపాయలిమ్ము. ఈవీటి పీఠముమీఁద బెట్టి సమాధానము దేవి నడుగుదును. ఒకగంటలో నీసమాధానములు రావచ్చును.

నారా—అంతప్రవృత్తి మేనిచ్చుకొనగలమా ?

యతి—ఇచ్చుకొనక లభ్యదు.

నారా—విలాసోద్యానవనవాసిని మీరెఱుంగుదురా ?

యతి—సరే. అర్థమైనది. మీరటకు వెడలుదురా ? మీ ప్రశ్నలకు సమాధానములు గావలయునా ?

నారా—రెండును గావలయును.

యతి—ఆ రెంటిని సమాధానము మీరేయెఱుంగుదురు. వేరే నన్నడుగుటెందులకు ?

నారా—నే నేయెఱుంగుదును.

యతి—మీరేయెఱుంగుదురో తెల్పెదను. దేవళములోనికిరెండు.

అని యాతనిని లోనికి దోహ్లానిపోయి యొకచో గూర్చుండఁ
బెట్టి తానును చెంతగూర్చుండి—

అయ్యా! తమరు నన్నెఱుంగరు మీయనుచును లెట్లో నన్ను
గుర్తించి—అర్థోక్తిలో—“నాయనుచరులా? నామనుచునుతెవ్వరు?
ఇహమిదిరుద్ధమగుసంగతి” అని వారాయణస్వారు భయప్రకంపిత
చిత్తంబుతో ననియెను.

అయ్యా! త్వరపడకుండు, నావాక్యంబులన్నియు బూర్ణముగా
వాలించుండు. వారట్లు నన్ను గుర్తించి నీకెనిగించిరి. ఏగుట్టు జెల్లడి
కానంద నుండుటకై నన్ను బంధింప నిటునిచ్చేసితివి. అంతఃకూతమున
నిర్దోషిత్వము స్థిరపడుననుకొనకుము. ఆప్రస్తుతవిషయంబులఁ బట్టు
కొని బుర్రచితుక గొట్టుకొనుటకు నేను రాజారావును గానని యెఱుం
గుము. విలాసోద్యానవనమున కధికారివని నే నెఱింగితిని. నీవే హంత
కుఁడవని రాజారావునుమానించియు బుద్ధిలేమి మఱువనమార్గమునఁ
బడిపోయినాఁడు. నీవింక నాచేతులకుండి రప్పించుకొని పోవకాలపు.
నీవు. హంతకుఁడవనుటకు ప్రబలనిదర్శనము లున్నవి. కావున నీన్న
దొరతనమువారి పేరిట నిర్బంధించుచున్నాను.

ఇట్లచుచు నా బైరాగి హతంబుగా వానిపైఁబడి మృగలాజ
మృగము నొడసిబట్టినట్లు బట్టి వెంటనే నిగళబద్ధం గావించి ప్రవేశము.

“అయ్యా! మీయమిగుల దురవ్యాయముగా నన్నుం బంధించి
వైచివారు ఈవిషయమున నేను నిర్దోషివని మనవియొనర్చుకొను
చున్నాను. నానమాధానములుగూడ మీరు విని నానమాధానములు
మీకు తృప్తికొనంగనిచో నప్పుడు బంధించు టుత్తరుము అంతేగాని
యుద్యోగములోనుండి—అంతో—ఇంతో—గౌరవముగా కాలక్షేప
యొనర్చుచున్న నన్న వ్యాయముగా బంధించుట మీకుబాడిగాదు అది

గాక నన్ను బంధించుటకు మోకధికారము గూడలేదు." అని గాగారును స్వామి యనెను.

ఓరి! సీచమ్మకయ్యా! నను డీపెట్టువును. నాయధికారపుత్రమును సీను తరువాత గాగారు రాజారా వీషయమున సరిగా బని చేయుడనియు—అతని బాంధవులలో నెవడైన హంతకుడైనచో దప్పించి నిర్దోషి నురకంబుమెక్కించునను యని D. S. P. గారు పరిశోధకునిమీఁద బరిశోధకునిగా నన్ను నియమించిరి. నీదిట కీ వేషమునవచ్చి యారహస్యము గవిపెట్టితిని రాజారావు బుద్ధిలేమి నీవు గ్రహించి యాచివడుమీన నెంతయందినైన ననునానించుట కనువగునట్లొందించెడిది. అతడుగూడ నెటుగాలి వీచిన నటు దిరుగుచు చక్రమువోలె దిరిగిపొందు కాని యింటిదొంగ సిక్కుడుడైనను బట్టలేదనినటుల నిన్ను వారు గనిపెట్టలేకపోయిరి. రఘునాథగార్లు గతించినవాడు—వారికి విప్రప్రయోగము చేయబడినదని గృహము లోని వారికంటె ముందు నీకు చెలిసినది. అది నీకొక లేఖవలన చెల్లినదని వారికిచ్చి నమ్మించితివి. రాజారావు విషయమున సందేహించెను గాని—నీకృత్రిమలేఖ గాంచి యాతడు వప్పులోనడుగు వైచినాడు. అప్పుడా కాలుగాలుటచే గుప్పిగుంతులు లంకించుకొననేగాని—సరిగా నెలువజాలక పోయినాడు. విషమాతనికి 9 గంటల కీయబడినది. నీకు తరము 9-10 నిమిషములకందినది. ఎవరో విషమిచ్చిరనుకొమ్మి ఇచ్చినతరువాత నీయు తరము వ్రాయవలయును. అనుచరులచే నీకిది యంద జేయవలయును. ఇట్టి యు తరము రహస్యముగా వ్రాయవలయును గాని బహిరంగముగా వ్రాయరు రహస్యముగాను—తొందరగాను వ్రాయు ను తరముంత నిసిందాగానుండుట కవకాశములేదు. పది నిమిషములలో నింతనిసిందాగా ను తరము వ్రాయు లెక్క-డ? వారి యనుచరునిచే బంపు లెక్క-డ? నీకందు లెక్క-డ? ఇదియంతయు సంత

శ్రీమూర్తివారు విషయముగాదా? అది యెట్లులుండుము పోనీ! నీవేనా నాడు మారకుమార బాబుగారి మీటింగులోనికి వెడలితివా?

నారా—లేదు.

యతి—నీవు నిత్యము రాత్రిభోజన మెన్నిగంటల కొనరింతువు?

నారా—ఎనిమిది గంటలకు.

యతి—ఆవారడేల 9-10 నిమిషములయినది?

నారా—కొద్ది యాలస్యమైనది.

యతి—ఎందుకై నదో చెప్పవా?

నారా—శ్రమింపుడు.

యతి—ఈచీటి యేమియోచూడుము. అని యొక కాగిత మిచ్చెను.

నారా—అది యందుకొని యిట్లు చదివెను.

“ఈరేలు వారకుమారబాబు మీటింగులోనికి మగవారు వెడలెదరు మనమనుకొనినవని యీనాడు ప్రారంభింతము. కాని దానున కీసంగతి తెలుపుము. రాత్రి మాధుకరవృత్తివేషమున దీపము స్తోభపుచెంత నిలువబడుడు. మీకు సమయమిచ్చెదను.”

చిత్తము. ఒక స్త్రీ యాయుత్తరము వ్రాసినట్లర్థమగుచున్నది. ఇందేదియో గూఢార్థమున్నది. అది నేను గ్రహింపజాలను.

యతి—నేను చెప్పుదువా?

నారా—చెప్పుడు?

యతి—ఆ మంటియందున్న యాచారమువ్యవహారమునాలవయా విక బాలిక, ఆమువ్వరిలో నొక స్త్రీవృద్ధ, మిగిలిన కోడండ్రువు దను యువతులు. వారిరువురిలో నెవ్వరో యొకరు నిన్ను గామించి యుండిరి. ఎవ్వరోమాత్ర మొకను చెప్పజాలను. ఆమెనీకీయుత్తరము వ్రాసినది. నీవచ్చటి కీమధుకర వేషమున వెడలియుంటిని. మీరిరువు

లేదెయ్యో కుట్రలాలోచనలో నుంటి. మిగిసివున్నకును రహస్యమా
 అమి యెన్నట్లందువలన రూఢియగుచున్నది. కాళిదాసు సీమాధికారి.
 యాతని దుర్వృత్తి కారణం మరణించినాడు. సీపాదమంకను వంద
 తార లేడు గనుక నీవు జీవించితివి. ఇప్పుడు ఫలోన్మృఖమునకు వచ్చి
 వది. గావున బంధించబడితివి. అనాఁ డట్లు వెదలితివి. గనుకనే నిభా
 జన మాలభ్యమైనది. అనాఁడు మీరు ప్రారంభించు దలయుకొనినది
 మాత్రమే అందుకు ఫలవంతులైదు. అదివయమే యాయువతి నీకెంత
 జించితివి. అది చెవిని వేసికొని దొంగయ్య త్తరము చూసికొని యింటికి
 వెళ్లి. భూభూ ముగించి. నీకుగొప్పయని వెదలి యంతగ త్తర
 మెంచి యుగవర మెరుప్తుకొన నట్టివేయ బంతుంచుతివి. వైన వరమే
 క్షమించలేవా?

నారా—అయ్యా! ఇదియంతయు నసత్యకథనము. నేనానాఁడు
 రిక్తి గంటలవఱకు రాజేవ్వరియను వేశ్యాగృహమున నున్నట్లు రుజువు
 చేయవలె. యాయు త్తరము వాదిగాడు.

అది—నీదిగాకున్న నీజేబునం దేలయుండును? అవునా! యీ
 చూడవలె. అది యింకొకచోటి నాటివచ్చెను. అది యందుకొని
 యారేడిట్లు చదివెను.

“నీకొకసారి శయనం!”

మీరు మమ్ము చాల చిత్రముగా గనిపెట్టితిరి. మమ్ము క్షమించి
 చితిరి. గనుక మావిలాసోద్యానవనవాధి. నీనాటి సాయంకాలమైదు
 గంటలకు మీరెంతకు మాయోపాయమున బంపింతుము. అతడు
 “విలాసోద్యానవనవాసిని మీరెఱుంగువా? అని ప్రశ్నించును. అది
 గుర్తుచూచుకొని మీరు బంధించుడు. అరహస్యము మేమెఱింగించిన
 ట్లాతనికి తెలుపనుడు. మేమింకీ ప్రాంతమునందుక కలకత్తాకు బోయె
 దము. మమ్ము విలాసాదీనందులకు మీరే నేల వందనములు.

రామడు; భీముడు”

అయ్యా! ఆదురితాత్ము లీవిధమున నన్ను సర్వనాశన మొన
 రించిరి అని యనెను.

యతి—అగును పాపము! వారు మిగుల విశ్వాసఘోతకులని నీవు నెరుంగవు.

నారా—అదిగాదయ్యా! వాటివిధముగా నన్నురికంబమెక్కించి వారు నిశ్చింతగా జీవించదలంచి వన్నిన పన్నాగమిది. ఇంతవిరుద్ధముండునా? మీరు వారినేల బంధింపరైతిరి?

యతి—నేను విలాసోచ్ఛాసవనము గండ్లారజాచితిని. కడచిన రేయి యచ్చటనే యుంటిని. నేనచ్చటకు వెళువదియు తిరిగి వచ్చినదియు గూడ నొకటెఱుంగదు. ఇప్పుడు నీవు చిక్కితివి. ఈ రేయి వారిని చిటికలో ఒట్టితిరెను. వారిని కడచినైతునని—కలకల్లా గోనిత్తుని నీవనుకొనకుము. ఇంకొన్న వ్యవహారముంతయు చాకు తెలిసిపోయినది. ఇప్పుడియు తరమునాసిన యువతినామ మెఱింగింతువా?

నారా—భగవంతునిసాక్షిగా నేనేమియు నెఱుంగను నన్నెందుకు బాధింతువు?

యతి—ఇంకను నన్ను మాయచేయదలంచుచో నెట్లుగాఁ గావించ ననువగునుపములు స్వగ్రంథలో జొప్పించి నీచే నిజము జెప్పించుచు.

నారా—అంతబ్రతవధ జేయసంకల్పించినచో నేనేమిచేయుదును?

యతి—నిజమెఱింగింపుము. ఉరితప్పించి ద్వీపాంతరవాస శిక్ష వేయింతును.

నారా—నిజముగా మీ పాదములాస నేనేమియు నెఱుంగను.

యతి—ముమ్మాటికి?

నారా—మనస్కాటికిని నేనేపాప మెఱుంగను.

యతి—అట్లయిన నేటిరాత్రి నీయనుచులతో నీవు కాకిపాడ పెదలి బండెలో బడిముందుటకు సర్వసిద్ధముగా నుండుము.

అ యి ద వ ప్ర క రణ ము.

—:0:—

ఇందు మీ కేదియిష్టము ?

నారాయణస్వామియును, బైరాగి (అనగా డిక్టేటర్, మన మనమింకట్లే బిలువవచ్చును.) యును మాటలాడు నమమముననే సూర్యవకోశేటిస్వామియన నున్న భిక్షగుల చర్చితయొకటి చనువగుల కెఱింగింకవలసియున్నది.

ఈకోశేటియొద్దను గాళ్ళును చేతులును లేనియొక భిక్షగుడు గూర్చుండుట కనువగునొక గజ్జలతొట్టపై గూర్చుండియుండెను. ఆ తొట్టి నాల్గువైపులను నాల్గుత్రాళ్ళునొగట్టి వాటికొనలు నాల్గును నొకవేరునకరకు గట్టిగాఁగట్టి వానిని భుజముల పెట్టికొని యరువున మోయుచు నిండ్లవెంట వెడలి.

“కాళ్ళుచేతులులేవు నారాయణా”

“కడుపుకన్నములేదు నారాయణా”

“చూసేటి ప్రబువలు నారాయణా”

“రాగిడబ్బివ్వండి నారాయణా”

అని కొంతసేపును—

“బాబుగారు కాళ్ళులేవు”

“అయ్యగారు చేతులేవు”

“ఒక్కడెట్టు—ఓబాబు”

“ఇన్ని బియ్యం ఓఅయ్య”

“ఇస్తేనే కోటిపున్నెం”

అని కొంతసేపును దిరిగిదిరిగి వసూలయిచాలవలయును దందు

ఈని తేచ్చుకొని వారువారు నియమించుకొనిన ప్రకారము పండు కొనుట యిట్టి భిక్షకులకు రివాజయియిస్తుంది.

ఈగట్టుమీఁద నున్న వారుగూడ నట్టివారేయైయుందురు. కాస్త చేతులు లేనివాని నేకాగణమునో మోసినవా రిడుపురును దిట్టుచుండిరి.

కాళ్ళును, చేతులును లేకున్నమాన నీలోప మాతని నోగు దీర్చుటచే యాతఁడుగూడ మోసినవారి నిరువుర దిట్టుచుండెను.

చివ్వికి గాలివానయైనట్లొట్టాట కొట్టాటక్రింద మూరింది. కుంటివాడు తిట్టుటయేగాని కొట్టలేడు. మోసినవారిద్దరును బలవంతులైన కారణముపైఁ గలియబడిరి. అదిగాక కుంటివానినిగొట్టుట కిద్దరెందులకు? విస్తారము బలమెందులకు?

ఆబాట వెంబడిబడి బోవువారును, వచ్చువారునుగూడ వారి నడ్డుకొనరైరి. అడ్డుకొనినచో వారు తిమ్మగొట్టుదురని భయపడిరి కాబోలు.

సరిగా నానమయమున నిరువురు బలిష్ఠులగు పురుషు లామార్గమునఁ బోవుచుండిరి. పాపమా సొట్టవారై డదిగాంచి, వారిరువురై నచో, యియిరువుర నాటంకపరుపగలరను ధైర్యముతో గాఁబోలారఁడా తొట్టెనుండి క్రిందపడి దొరలుచుబోయి వారికాళ్ళపైబడి వారిమార్గమున కడ్డువచ్చి యాపొట్ట చేతులతో వారికాళ్ళు బట్టుకొని—

“బాబులారా! యీదీక్షణ్ణీ రచ్చించండి. రచ్చించండి. యీ భిక్షకు గలిచి కంబోణ్ణి చొట్టోణ్ణి సంపేత్తున్నారబాబు రచ్చించండి” అని బారుమనియేడ్చెను.

“ఏమిరా దుర్మార్గులారా! ఈయవధుని గొట్టుటకు మీకు జేతులెట్లువచ్చినవిరా పాపాత్ములారా! లోకువగవాయని మీరు వానిని గొట్టితిరి. మేము మిమ్ముగొట్టిన నేమిచేయుదురు?” అని యావచ్చినవారిలో నొకఁడనెను.

వారిరువురూ వచ్చి ప్రోత్సాహపర్చినవారి ముందుకును బట్టకొనుచు—మధ్యమధ్య గడ్డపట్టుకొని బ్రతికూతును—వచ్చిన వారికి చిత్తభ్రాంతి గలుగవట్లు బ్రతిమలాడును. —

“బాబూ! ఇదండీ. ఎట్లాచే మున్నుల్ని తగ్గుచుండి—మరి చొల్ల తప్పుంటే బాద్మకుళ్ళ మొడుకి. మారుగొట్టోను. యీయెరవ లెగ నేమి గదండి. యీశ్వ ముద్దల మోచిముట్టెల్లామండి. బిచ్చించాట్లా బంటువీడికి—మూడొత్తులు చూకేస్తరికిని నిర్మియనుండి. నూతండిబాబు ఎంతటిరిగి తే—అంతలాబ మందని బూకు తెల్లెటండి? యీదేంటి మూకే పీటా మెక్కు. పగంచాంకి ఈ యూలనూటచీకాలు—నివాల్సిగొయ్యయి రుకట్టి—నడలేక పోయాడండి. అంచేతగంటే కుటన్నిళ్ళే తరిగివండి. మేము దండిందంతా—ఫల్లగ కూకుంటాను గతుక... ఉడివగ్గరే వుంటుంది. ఈయాల పదానుదప్పడేయ—మూడు సోలల బియ్య ముమూత్రమే దొరకానుండి—యీయేద సేనా తిక్కవ దొరకా యని—అంచేత మొదటరుకున్నట్లు వాటా యియ్యని పేరేపెట్టి తిను తున్నాడండి. ఎక్కువొత్తే మూకెక్కువిత్రాడండి? తిక్కువొత్తే తక్కువ యియ్యడానికి? ఏతోచ్చివా మూలాటాకంటే మూకెక్కువ రాదు గదాండి. లేనిపోని పేరేపెట్టి అడితే మేము పనుంటామూండి. తమను నాయం నెప్పుండి? యీయెదవికి మేనున్నున్నామూడి మొగుక్కూ నికి నెప్పుండిబాబూ! నెప్పుండి” అని యాయురువురును యిరువురును బట్టి నలిపి వేయచుండిరి.

“ప్రభువులు యిండిబాబూ! మూడు ఫిర్కీమూర్తులు. కేరు చొట్టోణ్ణి, కుంట్టోణ్ణి కనక యేబాబేనా కనికరించి టోళిగవ్వలిత్తు న్నారుగాని—అడ్డగాడిదల్లాగున్న యీశ్వరు నూసి యివ్వడంలేదు గదాండి. అల్లాంటిది నాపొత్తు మాడిసేత్రారంట యీయెదవలిద్దరును.

యాయాల కేదో తెగతీంపు నెయ్యి బాటు. లేసోసోట పూకు. ఇంట్లో అడుక్కంటాను." అని యాసోట్టవాడనెను.

"ఒకేయి మీలో మీగు తగవులాడవలగు. అగట్టు పైకి నగు వ్రుడు. అక్కడ మీతోగవు పోషాకరము చేయుచును." అని యాన చ్చినవారనిరి.

"చిత్తం బాబూ! చిత్తము. ధర్మస్వరూపులు. రండి. బాబూ! రండి" అని సోట్టవాడనెను. బిచ్చగాండ్లు వచ్చిన వారిచేతులు విడు వకయే నడుచుట ప్రారంభించి వచ్చినవారుగూడ నడువనో కాళ్ళ కేదో యడ్డున్నట్లయి క్రిందికి చూచుకొనిరి. ఇంకేమున్నది. ఇరువరి కాళ్ళకున్న సంకెళ్లు సడిపోయియున్నవి! ఆపంగతి వారుగ్రహించిరి:-

ఓరో! తులువలారా! ఎవరురామీరు? బిచ్చగాండ్లవలె నటించి మాకాళ్ళకు సంకెళ్లు దగిలించితిరా? పులితో జలగాటలాడ నాహసించితివా? ఇదిగో! పిస్తోలుతో మిమ్ముఁ గాల్చి :—

బాబూ! పిస్తోలుతో మమ్మిగాల్తురా? మేము దొంగలమా? దొంగవస్తువులు దెచ్చి మార్యాడికి ఏత్రయించితిమా? నరహత్య లొన రించి యాళిరస్సమాయకుడగు మార్యాడి యింటఁ బడ వేసితిమా? మమ్మందుకు గాల్చివైతురు బాబూ!"

ఇట్లుచుచునే మిగుల జాతుర్యముతో వారి నిరువురఁ బడవైచి మిగుల గద్దమఃమీద హస్తములకుఁగూడ నిగళంబులు దగిలించి వైచిరి. వెంటనే వారిజేబులు, మొలలు దడిమివైచి పిస్తోళ్ళు లాగి వైచిరి. వారివారి మొలలో గుప్తముగా భద్రపరుపబడియున్న చిన్న కైబారులఁగూడ లాగుకొని :—

"బాబూలారా! ఈమాకు శ్రీకృష్ణజన్మమందిరములో గృహ ప్రవేశ మొనరించుటకు దయచేయండి. మీరెవరిని కొంప నట్టెట గట్టడబంచి మిగుల గృతిమముగా బలవంతురావును వధించి యాళిరస్సు

మార్వాడీ హుంబుక బద్దవైనిలో యా మార్వాడీ లాటాయే మీ
 పాదములు స్వయముగా బట్టి పశ్చిమ దిశలించివారు. ఇంక మీరి
 జన్మలో పశ్చిమదిగా వరుగు అసభవము. మీ పాదము మార్తగా
 ఫలించినది. నేను రాజారావుననియు, యీతఁడు వాసీనకుండగు
 గోవిందరాజునియు నెఱుంగుదు. మేకవ్విగారి పుమిమ్ము బంధునిర
 వాడు వంశాయలమ్మనానియుట్లు నజ్జించి మిమ్మును పరించినవాడీ
 గోవిందరాజు మీకొరను బోలెనునానిని. బంపించినవాడను నేనే
 అప్పుడు మీయదృష్టము తిన్నగానుండి పరిపూరితి. అది తెలిసి
 కొనియే యిచ్చ బీదముగా గాసి మిమ్ము బట్టితిమి. ఇంక మీకు
 నిష్కృతిలేదు. మినిలాసోన్యాచననాయకుఁ డెవ్వఁడో? అతఁ
 డారఘవాధరావుగారి కుమారులు అపై పితటి యీర్వ్య వహించుట
 కేమికారణమో తెప్పి బేయుడు. మీరిప్పుడైనను కచ్చాల్తావ వడి—
 సత్యమెఱిగించిన మిమ్మురనుండి తప్పించివైచివారితో సుఖము విధింపఁ
 జేసి మీప్రాణములు నిలిపెదము కారు మేముగాను. యసత్యములే
 యాడదొడరిగిరి యెట్లుగా గాలిన పురుగుమ్మలతో మీయొడలెల్ల
 గాల్చి-నురుగుచున్న నేడిచమురు హల్క-పై జుగించి—మిమ్ము
 చిరవధచేసి—మీచే నిజము తెప్పించుమా. అప్పుడు మీరెంత యేడ్చి
 నను మీరు మమింపఁబడరు. తిరిగి నమింపులో మీప్రాణములు
 దీయరు. పూర్వకాలములో మున్నట్లుకపీచాకు దిట్టముగా మేకులు
 గొట్టించి యంగు మిమ్ము బెట్టి గట్టిగా మూతలిగించి మిగుల నజ్జెన
 స్థలమానుండి క్రిందికి దొర్లించి మిమ్ము హంపించి—హంపించి-చంపిం
 పెదను. ఇంక మీకేది యిష్టము? అని రాజారావురకొనెను.

దొంగల చరిత్ర.

“అయ్యా! ఇంతవఱకువచ్చినప్పుడు దొంగ గావరిగి మెడలకు? మేము నూరువేలమును నున్నప్పుడిదిసలకెప్పుడును బోల్చుకొనబాలకపోయిరి. ఈమావాడి లాబాయే మాకొంకు నీవిధముగా కూల్చివాడు. అదిగాక పాపమేనాటికిని బద్దలుకాగమానను. ఈ సందర్భమున నున్నరహస్యమెల్ల మీకు బూర్తిగా నెఱింగించివెతుము. మమ్ము చిత్రవధచేయకుండ ద్వీపాంతరవాసశిక్ష విధింపజేయుటకు మీరుబాధ్యులు. అట్లు మీరు వాగ్దానమిచ్చితినిగాన యధార్థస్థితి నెరింగించుచుంటిమి వినుండు. ఇచ్చట నిలువంబడి చెప్పుకొనుట కాగుండ వాచెనువుగ్గుల నూర్చుండము ననువును.”

అని వారనగనే యెల్లదును నటకరిగిరి. అట గూర్చున్నపిమ్మట వారిలో నొకడిట్టనెను.

అయ్యా! దుర్గమునును, కేశవుడు ననువారిరువురు బావమరదులు. నక్కపల్లి ప్రాంతమున మిగుల ప్రసిద్ధికెక్కిన. దొంగలు నిజముగా వారు పరమేశ్వరులకుఁగూడ భయపడు వారుగారు. ఒకనాడు మేము నక్కపల్లిలో శూదమాడి యెనిమిదివేలు గెల్పుకొని మాస్వగ్రామమగురాజుపాలెముబోవుచుండ పైదొంగలు మమ్ముడ్డుకొని చావమోది బలవంతముగా మాతెక్కలు విఱచికట్టి—మాద్రవ్యము దోచికొని మమ్ముగూడ తమగూడెములోనికి దోడ్కొనిపోయి యొక్కచో బంధించి యుంచిరి.

మరికొన్ని నెలలకు రామచంద్రరావు అను వానినిగూడ నట్లే బంధించి తెచ్చి మాద్రవ్యకొట్టులో బంధించి యుంచిరి.

ఆతఁడు మిగుల తెలివితేటలైవాడు, క్రమక్రమముగా నెలదినములగునాటికి మంచిమాటలవలన మమ్ము తనవారిగా నొనర్చు

కొని యెట్లున బోధింపుటకు మార్గము లొలోపించు మొదటిలాపైపుటకు
కాని యెంతమాత్రమును లాభకారిగాలేదు. మెల్లమెల్లగా నాదొంగల
గుట్టుల నారాముచంద్రరావు తెలిసికొనియెను. వారిబసకు కౌడు
మైళ్ళ దూరమునఁ గలయొక లోయలో నావ్యములును, బంగారు
కాసులును పాతునేయఁబడి యుండును. కాని పంగలి యాబావమును
గులకును—ఇంక నిద్దఱు మువ్వరు దొంగలకును తెసియును. ఇట్లు
మూఁడేండ్లు గడచినవి. కేకపుర కొక మొగిల్లవాఁడు నదియేండ్ల
వాఁడు గలఁడు. దుర్దమునకు బిల్లులులేను. ఇట్లుండ భగవంతుని దయ
వలన దుర్దమునిభార్య గర్భము ధరించెను. కాని యానందమునకు
మితలేకుండెను. ఆవార్త వాఁడు వినినప్పుటి నుండియు మమ్మాదయ
లో జూచుచుండెను. ఆదయనాభారముగా జూచుకొని పారిపోవుటకు
మేము మువ్వరమును సంకల్పించుకొని సమయములకై నిరీక్షించి
యుంటిమి. ఎప్పటికప్పుడే యారాముచంద్రరావుగారు మాకాశలు
గొల్పుచుండిరి. పారిపోవుట కవకాశము జక్కినచో బోలీసునకి గూడ
ము వత్పగింతుమనియు—మారుమూల లోయలోనున్న ధనము—
మువ్వరము సమానముగ బూచుకొందమనియు నేర్పరచుకొంటిమి
ఇట్లుండ నొక సుమానూర్తంబున దుర్దముని భార్య యొకాడబిడ్డకు
గనియెను. ఆబిడ్డ పుట్టినందుల కాదుర్దముఁ డించుక విచారించెను
గాని కేకపుర మూత్రము తనకు గోడలుపుట్టినదని సంతసించెను. అం
దుకు దుర్దముఁడు సంతసించెను. కడునొకండవదినంబు బాలసారెగను
కానాఁడు తన సేవకులను—అనుచరులను—స్వేచ్ఛగా త్రొగుడనియు—
ఆడుడనియు—నాజ్ఞాపించి మమ్ముగూడ వారితోగలిపివైచెను. రామ
చంద్రరా వానందుజూచుకొని—ఏదోచిత్రమగు నాటగల్పించి—యా
టలో దొంగలెల్లరును మూఁడుదినములవఱకు గండ్లు తెరువకుండువట్లు
దిట్టముగా వ్రాగించుచు మాకు సూజ్ఞజేసెను. వెంటనే మాఘీముఁడు

లోనుచుగలిగి నొక్కచట్ట వేదలియున్న పోలీసువానిని, కాలయగం
గ్రామస్తులను వెంటబెట్టుకొని నిమగ్నమగుటచేత వట్టుకువచ్చెను.

దొంగలకేరికిని యెడలు దెలియుటలేదు. త్రాగి మత్తెక్కి—
జోగుచు—తందనవదలంబు పాడునుండిరి. ఆయుధములతో బని
లేకుండు. నే దమ్ములకెల్ల పంకెప్పుడిపోయెను. ఈసందటిలో కేళవుని
కొడుకను పాపాత్ముణుడెట్లో రెండవకంటిగా రెలుంగకుండి పారి
పోయెను. దిక్కి గవారెల్ల బంధింపబడిపోయిరి ననునొకండుదినముల
గుడ్డు దొంగ పాపమును పుత్రికను కానుచంద్రమూర్తి పెంచుకుందు
నని పోలీసువానిని గోరి వానియనునది బడసెను. మామువ్వరకు
విముక్తియెనది. పోలీసువ రిటునున్న యావదాస్తియు బట్టుకొని—ఆ
గూడెను నిర్భూమభూమ మొనరించి వట్టువడినవారి నెల్ల చీసికొని
పోయిరి.

మేనుంలవఱకా చాటునఁ జాగియుండి వారిందఱు వెదలిన
పిమ్మట మేమీ లోయకుఁబోయి యా ద్రవ్యరాశిగనిపెట్టి యనుకొని
నట్లు పరిగా మూఁడు నాటాలు వేసికొంటిమి. ఒక్కొక్కరి కొక్కొక్క
లక్షరూపాయల యాస్తి బభించినది. ఈగుట్టు నెల్లడిచేయకుండునట్లు
మాలో మేముచెంబఱచుకొని విడిపోయితిమి. ఆతఁడు వారి స్వగ్రా
మము వెదలి యా వసివిడ్డను తన నిజతనయావోలె నేలోభమును
రాసియక బెంచుకొనుచుండెను.

మేనుంల ద్రవ్యమొన్నడును జూచియెలుంగము. అంగున
మూర్ఖులము. అందుచే మరల జూదవాలో బ్రవేశించితిమి. ఆసమయ
మునఁ జాటుకులు బుట్టుటకై చుక్క ప్రారంభించితిమి. కనకమున్నంగు
లకు కాంతగూడ నున్నచో బాగా నుండునని యురువురమును జెరియొక
దొంగురవానిని జాగ్రత్తపెట్టితిమి. ఓడ కన్నివైపులకు జిలులువడిన
తరువాత నది మునుగుట కెంతగానలయును. ఇంచుక కండుదెలుచు

కొని నడుచుటలే వాల్చునంవత్సరములు నిలువనొకటియి. అయివక
నంవత్సరారంతము వాటికి మాచెంత వర్తమాపాయిదబ్బలు లేవు.
దొమ్మిదపాములు మా నెత్తినడచిపోయిరి. కాని లేకున్న నిలువగల
మేమొగాని—గల్లులేకున్న నిలువగలమా అందు మూడు దుష్టము
లుండి వాల్చునది లేకున్న నిజముగా మేము శోభింపనని నున్నామతో
మెల్లమెల్లగా దొంగతనము లొనరించి యందు విశేషకష్ట గడిచి
విలాసోద్యానమున మాకు అస్థానముగా కర్తయును కొంటిమి.
నాటినుండియు వాదము విడిచితిమి గాని—కాంతము కల్లును,
కన్నమును విడివలేదు మాకు చిటురేక బాల్చును నుండియు
నలవాయి లేకపోయిన మూలమున కన్నములు నేయుటతో మాకు
నేర్పుగుమర లేదు. దారులుగొట్టుట ప్రారంభించితిమి. దారులుగొట్టి
యెప్పివస్తువులు దీసికొనిపోయినను—మానుదారి వర్తములు మున్ను
జెదరించి మావాయకు దమ్మిడియెనమి మట్టజెప్పిడివాడుగాను ఆ
పక్షమున జరిగినచరిత్ర యొకటి లాలా మీకెఱింగించు యె యున్నా
డు. అసాల్లు బడచాలక మేముక చిత్రమైన కన్నుగడిబన్నితిమి. మే
ముకవాడి యూరనొక పెద్దమనుజుని వాచి చటాలుని బోల్చుకొం
టిమి. ఆతడు దొంగల కుట్రవాయకుండిను కేళవునికొడుకు వారాయ
ముడు. ఆతనిని కలిసి సంగతి తెలిసికొంటిమి. ఆతనిసంగతి చెప్పితిమి.
ఆతనిమేనమామ కూతురున్నస్థల మెఱింగించితిమి! నీకువకారమునర్తు
మని యెప్పించితిమి. మావిలాసోద్యాన వనవాయకునిగాఁ జేసికొందు
మని నచ్చుచెప్పి—మాప్రయత్నములకు తోడుపడునట్లునరించి —
ఆతనిప్రాణస్నేహితుడగు కాళిదాసునిగూడ లోబరచుకొంటిమి. నీ
మేనమామ కుమార్తెను నీకు గూర్తుమని చెప్పితిమి. ఇదియంతయు
మేమూతనిశ్చేయస్సుగోరి చెప్పినటులే నటించి విశ్వాసముగా బని
చేయుచుంటిమి కాలహరణమునన్ని కావాడే యాదుర్దముని పుత్రి
కను గలుసుకొంటిమి.

రామచంద్రరా వామెను బ్రహ్మచర్యములు పెంచి రెండు
వేలయేనూజువందలు గట్టుమిచ్చి భవవంతుడగు రఘువాధరావుగారి
ద్వితీయపుత్రుడగు నిలవారరావునకేచ్చి వాగ్గ్రహణమొనర్చెను.
కథకడముట్ట వినుడుగాని కంగారుపడికుండు. అమెకొక కుమారుడు
కుమారమోధవరావు పుట్టెను. మేనమామెనుగలిసి — తొలుతభయ
పెట్టి—మామూలు విచారని నిర్బంధించి — యామెనుక యామెనిజ
వృత్తాంతమెల్ల నెఱుంగజెప్పితిమి. ఆవృత్తాంతమంతయు విని యామె
మిగుల విచారించినది. ఎప్పుడోరోమున తల్లిదండ్రులఁ గూర్చి యిప్పు
డు విచారించినది. తనబిడ్డవులఁగూర్చి మిగుల కటకటంబడినది. తన
దత్తతల్లిజనకుని కార్జన్యమున కెంతని యలిగినది. ఆనాఁడు మేమొన
ర్చిన ద్రోహమున కెంతని గినిసినది.

బాబూ ! అందుల్లాలు మిగుల మర్యాదగలకుటుంబముతో జరి
గినది. అంతకంటె మర్యాదగలకుటుంబముతో బడినది. ఆమెకా
మర్యాదలన్నియు నలవడినవేమోయని భయపడితిమి. ఆమె మా
మాటలువిని మమ్ము దండించుకొనోయని భయపడితిమిగాని —
బాబూ ! నైజగుణమునకును — తప్పుకంటికిని మంచు లేదనినవాఁడు
నుండుడా ? సుమతీకథము వ్రాసిననా దుత్తశుంతయా ?

క. కనకపు సింహాసనమున,

శువకము గూర్చుండబెట్టి * శుభలగ్నమునం

దొంగగబట్టముగట్టిన

వెనుకటిగుణమేలమాను * విచారానుమతి.

అని వ్రాసినవాడే అది యెంతటిసత్యవాఁకొ గ్రహింపుండు.
ఆతఁ డెటువంటి మజ్జానియో యూహింపుండు.

పంచభక్త్యపరమాన్నములు బోసిపెట్టినను — డొంగకుక్క పెండ్లి
పోగులు మూచూడకమానదు. ఆమె దొంగవాని పుత్రిక. అమె జన్మ

పానన యామెనుగాయినదికాదు. అజన్మకాలమును శాంతియుతంబగు దశంకాచరించు మునులొకొక్కప్పుడు మానవావీతమగు క్రోధము దాల్తురే వెయ్యివేలవర్షములు శాంతముగానుండి — అనేకములగువంట లొసంగి—యకకవేల ప్రజలవాదరించి రక్షించిన—కొండ—ఉన్నట్లుండి మొక్కమారుగా బొంగి యగ్నిపర్వతమై—చుట్టుప్రక్కల స్వరూపనాశన మొందించితమను. బాబూ! ఇంకను బ్రకృతి నెవ్వ రక్షగలరు.

ఆమె మాకోర్కె కనుమరిచినది. తన యత్రవారితరపువారి నెల్ల మిగుల చాకచక్యముగా సంహరించి యాస్థిశాస్థిసూడ చరాస్తిగా మార్చి—తరువాత బుట్టిల్లు బుద్ధిజేసి యాయాస్థిసూడ చేబట్టి తన మేనత్తకుమారుండగు నారాయణునుద్వాహమాడి తనతలిదండ్రుల కీర్తున్నతులు నిల్పెదనని ప్రతిజ్ఞపట్టినది వారియాత్మకు శాంతిగూర్చెదనని ప్రతిస యొనర్చినది.

ఆతరువాత మేమాయినపురను గల్పితిమి. ఒకరి నొకరు కాగి లించుకొని యెచ్చిరి. ఒకరికొకరు ప్రతిజ్ఞలొనరించుకొనిరి. ఆతఁడా మరునాఁడే మాద్వారా 'మాధ్వియా' అను విషమామె కందఁజేసెను.

మావ్యవహారములు సాపురాగాకుండా రాజారావొకఁడేదియో పనిగల్పించుకొని యిక్కడపీతముజైచుకొని గూర్చుండెను. ఒకనాయు రాజారావు బలవంతురావును వెంటబెట్టుకొని కాకినాడవెడలెను. ఆ నాఁడే హరికుమారబాబుగారి యువన్యాసము.

మునుముందు రఘునాథరావును బంపవలయుననియు అప్పుడు మాధవరావు విలువనాయననియు—ఆవిల్లు సంగ్రహించి—ఆస్తికైంక ర్యము జేయవచ్చుననియును మానాయకుఁ డామెకు బ్రబోధించెను.

ఆనాఁడామె కార్యమును ప్రారంభింప దలంచి నాయకున కుత్తరమవ్రాసి పాలలోవిషము గలిపినది. దైవయోగమున రఘునాథు

నకు బెబ్బలుగూడ తగిలినవి. కొందఱు తానుజంపి—కొందఱు నేరస్తులుగా నొనర్చి దొరతనమువారి చేతుజిదీయించి—తాను నిర్దోషి యట్లు నటించి—లోకమును మోసపుచ్చి దాను జయలక్ష్మిని చేబట్ట దలంచి యీ నాటక మాడినది.

అమె మా నాయకుని యనేకవిధముల బ్రార్థించి యీ నేర మొక్కరపై స్థిరపడునట్లు నరింపుచునిగోరినది. కాని యాతడు మందుజ్జే కప్పులతోడి జేసినచెను. లేకున్న నూళ్ళ చిక్కులుత్పన్నమగునా?

అనాటినుండియు నడచిన సంస్కృతాంతమును మీ రెఱింగియే యున్నారు. అనారాయణుడే నారాయణస్వామి యను పేర సిగ్రామ మున పోలీసు సబ్ యిన్ స్పెక్టరుగా బనిచేయుచున్నాడు.

మీరాశ్చర్యపడవలసిన బనిలేదు. లోక మిట్టివిచారిత సంస్థ లేన్నియో జూచియున్నది.

ఇప్పుడు సుభద్ర మీచేతులలోనే యున్నది. దొరతనమువారి గరపున యిరువురు పరిశోధకులువచ్చి యిట రహస్యముగా బనిచేయు చున్నారు. ఒకనిపేరు శ్యామలరావు. గామేశ్వరాపు ప్రత్యేకము కాకినాడవెడలి రాజారావే హంతకుడని నిరూపించి నిన్ను బట్టుట కొక డిప్యూటీను గోరి శ్యామలరావును దెప్పించెను. సీబాంధవుల యిట నేరమగుటచేతను — నీవు మాయచేయుదువేమో యను భయముచేతను D. S. P. గారు ప్రత్యేకము నొకడిప్యూటీవును బంపిరి. అతడు బైరాగిగా గుక్కులేశ్వరాలయములోనుండి బనిచేయుచు మమ్మి గనిపెట్టెను. మావిలాసోద్యానవనము పరీక్షించెను. కడకు మమ్మి తప్పించుకొంటివిగాని యిప్పుడు మీ చేతికి జిక్కిపోతిమి. ఇక మాకు విడుదలదొరుకు అసంభవమనియే గ్రహించి మీకే సంస్కృతాంతమెఱింగించితిమి. నాటినుండియు నడచిన వృత్తాంతములు మీరెఱుంగనే యెఱుంగుదురు. ప్రత్యేకముగా మేము జెప్పవలసినది

లేదా. మీకింకను సంశయములేమైన నున్నచో నడుచుడు. తెలిసి నంతవఱకు సమాధానము లిచ్చెదము. సంశయింపక— దాచికొనక— సర్వమెఱింగించితిమి గనుక — నూనాయకీ నాయకు లిద్వయము బంధింపబడి యున్నారుగనుక — మమ్ము ద్వీపాంతరవాసశిక్షతో క్షమింపజేయు భారము మీది.”

అని వారొక పెద్దనిట్లూర్పుచిడచి యూరకొనిరి.

రాజా—నేను D. S. P. గా తో మాటాడి వచ్చుచుండగా మార్వాడీతో మాటాడి పొందునను నన్ను గజపెట్టినవా రెవ్వరు ?

రాము—వాడు మాభీముడు.

రాజా—బలవంతరావు శిరస్సెక్కుడే వానియింట విడచితిరా ?

రాము—అనును.

రాజా—సుభద్రను వేరేటికాపురమునకై మీరుగాని మీ వాసుకుడుగాని ప్రోత్సహించిరా ?

రాము—ప్రోత్సహించితిమి. ముసలివారు వడనిచ్చిరిగారు.

రాజా—కామేశ్వరరా వామెను బలవంతపరచెనని వింటిని. అది మెంతవఱకు సత్యము ?

రాము—ఆచూట సత్యమేగాని—యామె యాలని వశము గాలేదు.

రాజా—మాధవరావు ప్రాసిన చిల్లెవ్వరియొద్ద నున్నది ?

రాము—విలాసోద్యానములో నొక చెట్టుతోఱ్ఱలోనున్నది.

రాజా—బలవంతరావును జంపినవాడు మీరామెను నలుపు రితోబాటు గట్టిడిరిగాని వేలాడదీయలేదేమి ?

రాము—ఆమె వేలాడదీయునునియే భారినది. యజమాను రాని సంశయించి మేమే మానితిమి.

రాజా—“మువ్వ న్న మొకము,” “కాలసర్పము” అను బిరుదులు నాయకునివా ? నాయకురాలివా ?

రాము—నాయకురాలివే.

రాజా—మీనాయకురాలన్నటికి బంధింపబడియున్నదిగదా?
ఈయుత్తరము లెట్లు వ్రాసినది.

రాము—అదియు గవ్వమేగా? ఆమెప్రియుడు పబ్బయినప్పైకను.
ఆతని చలికాడు కహరాజునాను. అట్టియొక నిట్టి వెన్నియుత్తరములు
వ్రాయవచ్చునో యూహింపుము.

రాజా—మూర్ఖాడీ యింటిసమీపమున నాతో మాటాడిన
వ్యక్తి యెవ్వరు?

రాము—మీ నాయకుడు.

రాజా—శ్యామలను దొంగలెత్తుకొని పోవుచుండినది తెలిసిన
వా రెవ్వరు?

రాము—నేను!

రాజా—అట్లు చెప్పితివేమి?

రాము—నుభద్రను మేమకహరింపవలయునని పన్నుగడయది.
అట్లెరింగించుటచేతనే నీవుగర మిచ్చితివి. కాని నుభద్రను నీవంతకు
ముందే మాయాశ నిరాశయొనది. గడుసునమునకు బోయి చేజిక్కిన
శ్యామలనుగూడ విడచుకొంటిమి. కాని మరుక్షణముననే తిరిగి
బంధించినైచితిమి.

రాజా—మంచిది. మిమ్ము వాళక్రివంచన లేకుండ రక్షింప
బ్రయత్నింతును. రెండు కుక్కు-శైశ్వరాలయములోనున్న భైరాగిని
గలిసికొందము. మీమాటప్రకార మక్కడ మీనాయకుడు బంధింప
బడియుండును గదా? మీకుట్రచే నాతడు బంధింపబడినట్లైతని
కనుమానము దట్టకుండ బంధింపబడిన మీరుగూడ వానికంద బడుట
మంచిది. మిమ్ముగూడ వానితోజేర్చి ప్రత్యక్షముగా వైరముజూపి
చాటుగా నుపకారమునర్తును అగును. శ్యామలయు గాంతమ్మయు
నెటుండిరి.

రాము—విలాసోద్యానవనమున.

రాజా—అట మీయనువరు లెందఱుండిరి ?

రాము—మా బ్రతుకు స్థిరపడిన వెతుక మనుచుట

కొనదలంచి—ప్రస్తుతము మీమే కార్యక్రమమునకు గడంగితిమి.

అతరువాత వారేమియు మాటాడకుండ కుక్కు-శైశ్వరాలయ మునకు వెడలి యట బైరాగిని గలిపికొని యొకరికొక రెఱింగించు కొని సంతసించి తమ ప్రయత్నము కొనసాగించుదులను సంతసించి యా మువ్వరను మిగుల గట్టుదిట్టముగా బంధములతోనుంచి దగిన కాపుదల యించి యారేయియే విలాసోద్యానవనము కరిగి శ్యామలను, కాంత మ్మను దోడ్కొని నభిలాషతో నాయుధులై బయలుదేరిపోయిరి.

చదువరి ! మనముగూడ వారివెంట బోదమురమ్ము.

వ డ వ ప్ర క ర ణ ము

విలాసోద్యానవనము.

“ఇంటిపేరు కస్తూరిపాగు, యింటిలో గబ్బిలపుపెంట” యని నటుల విలాసోద్యానవనమును గొప్పపేరే గాని యుడియొక తాటితోపు. అందే యొక కల్లుపాకవంటి తాటిచూకులపాక గలను. పగలాపాక రక్షణార్థమై రాగుఁడో, భీముఁడో, లేక వారి యనుచరుఁడో నుండును. రేలందు సంచారముచేయుదును. ఆపాకయం దేమున్నదియో యేరికిని తెలియదు. ఆపాకలో నేమేని చిత్రము యుండకుండబోవువా ? చూతము.

రాజారావును, బైరాగి వేషమున వచ్చిన డిక్టేటరును, గోవిందును, లాలామును గలిసి తిప్పుగా నీవిలాసోద్యానవనమునకు వచ్చిరి.

అందఱు దీక్షింపువేరు పరిసింహము. ఈ దీక్షింపు కోరినాఁ యుద్ధానవనము జూచియుంటివని చెప్పిట్లు పతనము నడిపియే యున్నాఁడు. ఏతర్హరణమున వారినిచుకలయు నడుముకొనకుండ నటకువచ్చిరి.

మినువగుండు పరిసింహము తాటియాకులపాకలోనికి బోయెను. అతనిని రాజారావు వెడలెను. తక్కినవా రిరువురిను వారి వదిన రించిరి.

పరిసింహ మాయువు నొకవో నిలిచి:—

ఇదిగో! ఇదియే విలాసోద్ధానవనము. దీక్షి నామమున్నట్లు గ్రామము లెవ్వ రెఱుంగదు. కనుక సహనయోగ్యముగా నీహంతకు లీరహస్యస్థలంబును జూచుకొనిరి. ఏరియాశయములన్నియు దీక్షనవనము నీరెచ్చటకు నాడఁబండ్లింపుకొనియుండిరో మనకింకను దెలియదు. ఈ పాఠ్యంఁదేమియు మనకు గన్పడదు. ఇ నొక గుప్తద్వారమున్నది. అది కనపెట్టినచో లోనొక భూగృహములోనికి బోవచ్చును. నిన్నరేయి నేనందు బోయితిని. అందొక వృద్ధుఁడగు బంధువుఁడై యున్నది. ప్రాయశః యామియే నిసాదిరి యత్తగారిని భావించును. ఆ గూఢ ద్వార మేనెఱుంగుదును. చానిగుండ మీరు మువ్వురును లోనికి వెడలి యామెను నోడ్చి నిరంబు ఉంచో చిరుఁజీవి శ్యామలను గూడ దీసికొనిండు. ననీద్వారము చెరిచుండి వైకు లెన్నరేనం జను దెంచుచుండిరేమో గనిపెట్టుచుండినను, అట్టి సంకటము మదియైనం గలిగినచో నేనీలవైతును. వెంటనే మీరు బయటకురండు. అలసింపుట వెలసఁ బ్రమాదముగలదు. వేగ లోనికిబోయి మీరని మీరు జక్క పెట్టుకొని రండు. అని పరిసింహమునెను.

అదిగాదు మీరొక మార్చి రహస్యద్వారముగుండ లోనికి బోయి, మాయ తగారిని జూచియుంటిరగాన మావెంట మీరురండు.

మామూలుగా నీడలకు లాభము కాలివట్టకు పడలేదు. వట్టు పడలుట తోడనే యాతిలట్టు గుఠాలుకడకి చెడవకాయనగు నొక్కపైచెను.

“అయ్యయ్యా! కాలు నొక్కే కేయలపిన్నది. వరసించుముగా నూ! పటాలున నీలలుపు దప్పించును. త్వరితుడును. త్వరితమును కాలు తెగిపోవునట్లున్నది రండు” అని మిగులు దీనిముగ్ధా రాజా రావు బలచెను.

కేవల దేహబలము నమ్మకొని—బుద్ధిబలము లేని నీ వెట్లు చాడతోడను గడంగితివయ్యా! కేనుమాత్ర మిప్పుడా మీటు తప్పించ గలవా? ఇంతవన్నాగము మేము బన్నినగాని నీవు చిక్కితివిగావు. నీయనుచును పాతాళగృహమున బంధింకబడిరి. నీవిట బంధింక బడితివి. నీవెంతయాచ్ఛినను నీసేవకులకు వివరము నీసేవకు లెంత గించుకొనినను బైట బడజాలరు.

మానాయకుని, మాయువనాయకులను బంధించితివని విజ్ఞప్తము. వారిపాటికి తప్పించుకొని వచ్చుచుందురు.

కే నీవీలాసోద్యానవన రక్షకుడను. ఊర కిగువురు మువ్వరతో నెంతటి చుక్కరకార్యమును సాధించుకొనుటకు మాయుజమాను లంత తెలివిమానినవారనియే భావించితివా?

మీలాలా మాయువనాయకుల పాదములకు నిగళంబులు దగి లించుచుండ గ్రహింపగనే లేదనుకుంటివా? మిమ్మింతవరకు తేదల చియే వారల్లమీయు నెరుంగనట్లు నటించి మీకు లొంగిరి.

మీరల్పజ్ఞానులుగాన నంత మాత్రమునకే చంకలు గుడ్డుకొనిరి. మమ్ముచాల బాధించితివి. నీవెంత తెలివి లేనివాడవైనను—నట్లుదల గలవాడవగుట మాకేమేకయితిని అందుచేతనే నిన్నిట్లు బంధించి చంపదలంచితిమి. నీవు మమ్మనకవిధింబుల చిత్రవధ కేయింపవలయు నని దలంచితివిగాని నీకోర్కీ దీరలేదు. ఇప్పుడు నిన్ని స్తంభమునకు

అర - ... చర్చితమగునట్లే - ... సీమలవీడితెగ - ... మహాస్వ
మొట్టి - సింహము.

பெரிய கட்டிடம் கட்டி அதில் குடியிருக்க வேண்டும் என்று சொல்லியிருந்தால் அது நடைமுறைக்கு வரவில்லை.

అ. - ఆయన పాపమును క్షమించి దానిని పాపముగా నెరిగింపజేసెను.

రెండవ ప్రశ్న: మా శ్యామలయా వివాహకురాలు ?

గత... గయ్యెట్లయిన బాపయ్యగారు గాల్పితము. అంతటి
వీరుండిరాదు చిరుగ.

7. హా-పార్వతి వోష: 1980

22-11-1964

రాజా—పోనీ వారాయణనాగ్నిమి విశానామకుండేనా ?

[illegible]

రానా—మీ పాపములు నాకు తెలుసు. అట్టి గొప్ప పాపము
 గాల్చి పోయినా సరే పుణ్యముండును.

నా—దొంగ—దొంగ పేరు లేకాని నిజముగ పేరు తెలిసింగఁ
డని నీ పోలీసునా? ఇంక నన్నుఁ బ్రశ్నింపకుము. మా యువబామ
కులు వచ్చిడి పేర గావచ్చినది వారు వచ్చునప్పుటికి నీవు గాఁలుచుండ
వలయును. నీవు గాఁలుచుండగా వారు చూచిరేని నాకెవరేని జహు
మానమిత్తురు. ఇంక లేనిపోని యడియాసలనుబోవఁ—నిశ్చింతిగా భగ
వంతుని ప్రార్థింపుము. నేను మానాయకులకంటె మంచివాడను
గనుక నీకింత సమయమిచ్చితిని. కానిమ్ము లేరు వారి శరీర బాధతో దైవ
ప్రార్థన జేయుజాలవు.

ఇట్లని పెద్ద యినుకవల్లను దెచ్చి యాతని నడుముచుట్టును

దగిరింది. యావెనాది చాక కట్టుకున్నాను గొన్ని కట్టలుచుట్టే యిది
మొగం నాలో కడిపి యుది యుంటే చూడు:—

“మీరాబారావు! ని దైవవార్తగమనదా? ని నల్లెరి చూడు
గాయ గళించిపాటిరాల్రి నిలాంబరభాసులమై చూడండి ప్రహరీ
గోడిదాబాబు “రాజా! రొడుమూడు దినములలో చివరకాకానము
దయాకు తేసికొమ్మ” అని హెచ్చరించితిమి, ఏమై పంటిపిగావు సరే.
ఇప్పుడైన దైవప్రార్థన ముగిసినదా? లేదా?”

“ధాం, ధాం.”

అని రొంగు పిస్తాబులు వరుసగా ప్రేమ వ్యంజనములు, ఆదర్శములు
చేర్చుచూ “ఏమి యాగులును భూవిభోలగాళములు ప్రద్దులును
నట్లు వినిపిచియును.

“రాజా! ఈ కుకాల, కళలు మేమో చూచినచ్చి నీకులబ్ధివ,
భగవంతు డిగోక యెగునిమిషములు నీకు గమనాని గివాండు.”

ఇట్లు చేతిలోనున్న “కాగదా” బట్టుకొని వెలుగుతున్న యగ్ని
పుల్లలు జ్వరవైచి డిగోకన పాకి వెలుపలకు బోయెను.

కదృష్టమిప్పుడా సంభోధమిప్పు నిరంధాదుడై బడినను యెట్లా
ప్రదికి విమలబాబును దురదృష్టవంతు డిరకాబదనేయని నీళ్ళతో
బడియు గ్రుక్కాడు ప్రాణమును విడిచివైచును. సర్వోక్తిమంతుడైన
కంఠేశ్వరుని నియామక మెవ్వరెఱుగునును. రసమిహము పడిచిన
యగ్నిపుల్ల కిరసననూనె మూదబడి “ఇగ్గు” మండి యటమిన్న గుడ్డ
యంటుకొని రాజారావువైపు రాజొచ్చును. ఆమంట లంతకంతకును
సమీపించుచుండెను. కదలుట కవకాశములేని రాజారావు కన్నులు
విడచుచుండెను.

భగవదనుగ్రహమువలన రాజారా వకాలమ్మకు వాతసుంకి
రక్షింపబడెను.

“అయితే వాడునుండి దీనిపైచి-యావెళుక మానెదట్లయిపోయినాను. ఇప్పుడు దొంగిలించి నిరాశనికొన వలెనన్నది నీలముకుత బహుశ చెప్పి నెరుగవలసివచ్చింది.”

“దీని పహునుగానా వచ్చును. గానినువారు చెప్పినది పడి నామన యోగమున్నను బాకపహుపమును కేర్చిన. ఈయిరువురును కలసి ఇరిగి బరక్షించిరి. వారయిగొనినట్లు భీముని దీనికనుగుని పోషిపోయెను. నామునును సరసింహమును జూపలేదు. గాని కాళ్ళపై చెట్టులు తగులుటచే పట్టే బడియుండిరి.”

వారిని జాగ్రత్తగా చూచుచుండటం వానికికష్టమైంది. అదిలో నిబద్ధిరనుదీసికొని రాజారావుచేతకు వచ్చిరి. రాజారావున కప్పుడే స్పృహవచ్చెను. కండ్లుదెరిచి చూచెను.

“కొంచుము నుంచినట్లున్న వేమూతాడును” అని రాజారావునకు చెప్పిన నే వాగ్రాహంతినుల్ల వెనుక కట్టకడకు కొకకుండలో పోయి నీళ్ళురాహమిచ్చిరి. ఆరాహముత్రాగి యిరువుర తేప్పిరి. యొకక్షణ మూగమండి కూర్చుండి—

“మూరే యావళి-లమున. ఏక్కడి కెల్లువచ్చితిరి” అని రాజారావునకు.

మూడు ముమ్మటుగాపుంచి యుటవచ్చిరి. వారు బంధములలో నుండురుగదాయని తెలుచి మేనూవలకు గాము గోడవెనుక నక్కతిమి. మాకోర్కె-ఫలించినది అంబోకడు లెండవవానితో నిల్లరియెను.

“ఓరి! మన సరసింహము రాజారావుకు జంపితిమను. మిగిలిన వారిని బంధించుటో వధించుటో జరిపితిమను. ఏజనును నేపులే యువకొని సుభద్రా నారాయణస్వాముల నురతీయమగు. ఇంతటితో నీకథ యీవిధముగా ముగియును. లేరునాతే మన వాయికానాయకులను గలసికొని సుఖముగా బ్రతుకవచ్చును.”

ఇట్లు చెప్పుకొనుచునే చింతెప్పుడు చుట్టకొని యీ నలభటిది. అప్పుడే బూయచెప్పిన పోలీసువాడ వచ్చి. “చూ నోటింగులు” అని అని వారిని వెచ్చరించి వారిని వెళ్ళాడితిమి అట్లు వెళ్ళాడునునో మాకిస్తోళ్ళు నోడింగులేసితిమి అని అట్లు వెళ్ళాడునునో విందు కాలస్వయం. ఎట్లో నోడింగులేసి కొట్టితిమి. భీంకరు భీమనాద మొరించి గతించెను కామునకు జట్టు నిలిగెను. మాతన శీటెట్టివు నరసింహ నూయలికిడి విసి కాగడాతో నీవలకు వచ్చి మాచే చెట్టు తిని భూదేవికి సాష్టాంగనమస్కార మాచరించెను. మేము లోనికి వచ్చి మాడ మంట అప్పుడే నిన్ను ముట్టుకొన ప్రారంభించెను. వారి వార్పితిమి.

ఇంతకును దైవము మాపట్ల సున్నాగు గనుక కీవు జీవించితివి. నిమిష పూలస్వయంచో నూత్రయత్న మడవిగాది. వెన్నెలయము పొన్నను. వర మెక్కయడే తేనెచో కాపాత్తులకు జయము లభించి తీరవలసింద. కావా! నియమజ్ఞ తకుండ నేనొక కార్య మాచరించి తిని. ఉమింపు. “సజమగు నరస్తులే యనుకొని సుభద్రానారాయణ స్వాముల సురతీయుచును” అని దొంగిలారి అనుకొనుటచే మాచిన్న వదిని కీవ్యచకంఠమున జోక్యములేదని యామెకు మాడి బురుష వేషము వైచి దీసికొనివచ్చితిని. అందుకు ఉమింపుము నివేంట వచ్చిన లాలా గోవిందు తేరి? అని పార్వతీయడిగెను.

చదువరి! రిచ్చవడకుము గోవిందుడు కూరగాయలమ్మ వాడై పార్వతిని దప్పించిని విషయమును, సుభద్రయునికి తెలియక- దొంగలును, పోలీసువాడును గూడ నహతవాదయమందుటయును- “సుభద్రతో నీకును జేర్పును” అని పెట్టెలకు తాళములు గట్టువాని వేషమున రాజారావు గోవిందున కిచ్చిన యుత్తరము సంగతియును నింతలోననే మరచిపోనా? అట్లు మరచిపోవనియే యాసంగతి ప్రత్యేకించి చెప్పలేదు.

ఈ దేశ్యము! విల్లిమలను జేరి శ్రద్ధతో యల నోరార విల్లిమలకు
 పుకు వాకు పాపమును పుకుగలను. ఈమండ నపు విల్లిమలను
 వాచానములకు నీవి యభిశ్రవించి ఆ సరసిహవాతకుని నికరమును
 దీక్షిత్తుమయే : విల్లిమల : విల్లి మోసపోయితిని, లాలాగోవిందుల
 నిర్వృతము నాతాశక్తిహము నకనిపితిని అనుంగి తప్పించుకొనునప్పుడే
 నాకాలానురంగులదేది. అది యాధానుగా గొని యానుగ్మకు
 దింగి జేసివాడు. పాతాశక్తిహములో నీపెద్దవడినెయు, మీయన్ను
 గారును నిర్వృధింకబడియున్నమాట నాస్తవము. ఈభక్తకురు
 నాయకు లెవ్వరో యిప్పుడు మీ కెల్లరకును దేలిగోయియుండవచ్చును.
 ఈయొక్క-క్షణము చాటివనో నాబలవస్థగలము-సుభద్ర యుఁ జరిగి
 పోవును. నీగతి యేనుచునో యెవ్వరు చెప్పగలను? మీయ బయు,
 మీనది నెయు జచ్చినవారిలో నే జరుకదా? అనుకొన్న ట్లివిధముగానే
 జరిగిననో యీతీసి నేటిలో మిగిలినవారు బాధచ్రా ప్తికై విడిచింది
 యుండినది తేలుచున్నదిగదా?

అవివయమే మనము తరువార నాగోలింతము. మునుమును
 మనవాండ్రును దప్పించవలయును. దెబ్బలులిప్పు వారు మనల పారిపో
 వుట కవకాశము లేదుగదా?

“అట్టి యాశ వారి కేకీజన్మమున లేదు” అని సుభద్రయనెను.

అగ్నే దీనిని తెలుసువిధాన మాహాతమనివలన నెఱిగితిని. ఈ
 మారు బాగ్ర త్తగా తెలుతమారందు.

అని యింతుక శ్రద్ధతో గమనించి నెరుకటియట్లే దానిని దె
 అది యది మరల పడిపోకుండునట్లు త్రాళ్ళుతో విగించి యామువ్వు
 గును లోనికి పిరి.

అలోవల పాడుకుడిని గనులు మూలు మంత్ర మున్నవి. వానికి
 తాళములు విగింకబడి యుండ లేకు. లాలాగోవిందు లిరువురు విచ్చి
 ఖానినోలే బచారు నేయుచు వచ్చినవారిని వాచి :—

కాబూ! బ్రహ్మచారిని బడియించి? ఇది బడియించుట అయినను, బ్రహ్మచారిని బడియించుట అని నేనెఱుఁగెను? మేము పైవచ్చుట కాభారములేదు. ఇక్కడ బడియించితిమి. కాంతస్యగారు తనవచ్చునై యొకనో బడియింపబడు. శ్యామలాంబురొక గదిలో బ్రాహ్మణక్షత్రియాలె తలకొనినట్లుగా ప్రేరణమునుండి. ఆమెను విడిచి, విడిచి. అయిల్లా లతగారి సమక్షమున నున్నట్టి వెళ్ళి-వెళ్ళి. నేనొకప్పుడును, వయచేయును "

అని యానువృత్తర నాగదిలోనికి దోడ్కొని పోయిరి. ఒకరిని చూచి యొకరు బాధముని యెట్టిరి. స్త్రీల దుఃఖమునకు బదియిలే కుండెను. రాజరావు, లాలా, గోవిందు లానల్యార నెట్లో కృత్యా ద్యవస్థలమీఁద మారడిలజేసి వెంటనే పొంది వెంటనే వెళ్ళుకొని పైకి వచ్చి గోవిందుని, యొక రక్షణభటుని యకు గాఢుంచి దెబ్బలుకొని కడివజారిని, వచ్చిన భీమునిగూడ గ్రామములోనికి తోడితే భటుల కాజ్ఞాపించి తక్కినవారెల్ల నిర్దగ్రాతి మారునప్పటికి పితాపురముచేరి యొక రహస్యస్థలంబున విడిసిరి.

సరిగా నాక్షణముననే యొక నిలాంబరధారుఁ డాంబటిచుట్టు బ్రదక్షిణ మొనరించుచు నెత్తైన లోనికి జావలయునని నిశ్చప్రయత్న మొనర్చుచు నెట్టకేల కొకతలు పిఁచుక నొత్తిగింపఁ గలిగెను. కాని యాద్యవస్థము తనపుట్టి మునిగిపోవుచుట్టు "కిట్టు" నుని శబ్దము జేసెను.

ఆపత్సమయములోనున్న కారణమున, వాయింటిలోని వారె వ్యయను నిడించుట లేనికారణమున వాశబ్దమెల్లరును విసంగలిగిరి. వెంటనే రాజరావు శ్యామలకును, సుభద్రా, పార్వతులకును సంజ్ఞయొక్క సిద్ధముగనుండుడని హెచ్చరించి పిస్తోలుచేబట్టి నీధి లోనికి రాదొడంగెను. ఆ యిదికిడిగనిపెట్టి నిలాంబరధరుడు కలాయన సూత్ర మవలంబించెను. అదిచూచి రాజరావు వెన్నంటును ఇంత

గాజులచేయి నెవ్వరిది ?

“ఎవరుచాకు ?”

“మీరెవ్వరు ?”

“కటికి-వీ-కటి-నో వాయింటు బ్రనేశించి వైపెచ్చు నేనెవ్వరనని యడుగుచున్నావా ? దుర్మనాథా ! నీవు మాంతకుడవా ? మాతకు నకు సహాయుడవా ?

“నీవు కామేశ్వరరావువా ?”

“ఔను. చూ నీవో ?”

“నేనపరాధ రహస్యపరిశోధకుడను.”

“శ్యామలరావువా ?”

“కాదు. రాజారావును.”

“దురాత్మా ! నిన్ను జూడవలయుననియే నేనాశించియుంటిని. నీవు దొంగిలివి. ఇంకినాడు నాచేతులనుండి తప్పించుకొనిపోలేవు. నిన్ను బంధించుటకు నాభార్య వచ్చు నిందించినను సరియే. తొలుత నీవు చచ్చినగాని నాభార్య నాకులభించదు.”

“నీభార్య నీకు లభించినజాలువా ? కన్నబల్లి గంగపాలై పోయినను సరియేనా ?”

“నీవు చచ్చినచో మాయమ్మ, మాచెల్లెలు, మామరదలు, మాకుర్రవాడు, నాభార్య వీరందఱును బైట బడుదురు. నీవే యీ కథకంతకును వాయకుడవు.”

“కామేశ్వరరావు ! ప్రజల మాయోపాయమున నీరాజారావు నిండు దెచ్చితిని. మీవాండ్రయినికి గనిపెట్టితిని గాని నీకుండగా

వారిని విడిచిపెట్టెను. కలియబడి పత్తితో బాకించేయుచు సాశయింపకును. నాదేని శ్యామలరావు. కేసెన్నియో నగలువేషములువేసి వీనినిందు దెచ్చితిని. గరువత తక్కిన సూత్రము చెప్పవను ప్రస్తుతము కని గానియున్నా.”

“ఓ సుర్పతి! శ్యామలరావు! చాచి కళ్ళమున్ను సుగంధద్రవ్యము వేసి నాయెనుటకువచ్చి నను మాతకుండవని నిరూపించి నిచేతులతో నన్ను బంపుము.” అని రాజారావునయెను.

“అశ్యామలరావు D. S. P. గారిచే నిర్ణయించబడిన సూత్రము దీర్ఘకృష్ణు. నేను స్వయముగా కాకివాడ పెడలి వారిని దర్శించి నోరుటచే దొరిగారెనివి నిందు రిహస్యముగా బహించిరి. ఆతఁడొందువచ్చి విశేషక్రమతో నిర్ముగనిపెట్టెను. నివిత పరిణామాలపు. ఏన్ను బలవంతులుగాబట్టి చంపకమానను. ఇట్లనుచు కామేశ్వరరావు వీధములు వెలిగించి వెంటనే వాబట్టి గలియబడెను.

ఎట్లయినను ఘోటకబ్రహ్మచారియగు రాజారావు కామేశ్వరరావుకంటె బలవంతుఁడగుట కామేశ్వరరావును వెంటనే క్రొవబడవైచెను.

కామేశ్వరరావు వెంటబలహీనుడైనను రాజారావునకు లొంగుటలేదు. ఇరువురును బెనుగులాడుచునే యుండిరి.

సురాశ్మా! నిన్నింకదాటిపోనిత్తువా? వారహస్య స్థలమునుండి నిన్నింతవలకు దరుముకొనివచ్చి యూరకబోనిత్తు ననుకొంటివా? బ్రత్యక్షముగా నగవడిన హంతకుని విడిచుటకు నేనుంటి బుద్ధిలేనివాఁడననుకొంటివా? నీకు సంకెళ్ళువైచి—నీపైనున్న నేరములన్నియు ఋజువుచేసి న్యాయస్థానమున నీకుఁగిత్తు. విధానదేయమైన్న నన్ను రాజారావుని బిలువకుము.

ఇట్లనుచునే యాతనికి సంకెటలు దగిలించబోయెను.

“అమ్మా ! నన్ను చూచియైనను నీ బావయ్య క్షమించువా ?” ఇట్లు నడుచుచున్న యాతని కన్నులు పడి రాజారావు పాదములపై పడినది.

“చెల్లీ ! ఇట్లు బాధపడుదును మన తల్లిదండ్రులను నిర్దాక్షిణ్యముగా మరిచిపోయెడిందును. అట్టియెడ బావయ్యని యీతని క్షమించువా ? ధర్మమును బాంధవ్యము నా కెంతమాత్రమును గానించదు.” అని రాజారావునయెను.

“నా ప్రార్థన చెల్లించువా ?”

“చెల్లించును.”

“నీవు నా బావయ్య గుండును చెడగొట్టి—నన్ను భోగిని పాలు తేలు సంకల్పించుకొంటిని గాన మన బాంధవ్యమునకు జలాంజలి యొసంగి నేను నిన్ను కర్మముచున్నాను. ఏది యెట్లున్నను—నా నతీ ధర్మమును నేను జాలించుకొని—నా బావయ్య నేను రక్షించుకొనుట నాకు ధర్మము. నీవు దానిని విడువకున్న నిన్ను కత్తితో బాడిచివైతును.”

ఇట్లుచుచు యాతని కత్తిబట్టి రాజారావుపై పడినది.

చటానున వారి పదువులకు మధ్యనికొక వ్యక్తి యడ్డము వచ్చి యాతనిలవక్షణమునకు విస్తరించి గుడిచూపి:

వడినా ! నిభర్తను గాపాడుటకై నీ వెట్టి ధర్మమును దలంచి యాకూరకృత్వమునకు సంసిద్ధురాల వైతివో—అట్లు—అధర్మమునే దలంచి—నాభర్తయగు రాజారావును రక్షించుకొనుటకై నిన్ను ధర్మముచున్నాను. కాలు కడలితివా నీవే ముందు గడతేరుచువు మాటాడక కత్తిపాల్చుము.” అని పార్వతీయనెను.

“పార్వతీ ! నీయన్నగారి బలవన్మరణమున కీవంగీకరింతువా ?”

“వడివా ! నీయన్నగారిని నీచేతులారా చంపనుంటివే. అది ధర్మమా ?”

“అతడు నాకొంప సమాంతముగా నూల్చుదలచెను”

కామేశ్వరరావు ప్రకటనో వాకర్తి విడివడినను దూరిపోయెను. హాహాకారములతో కామేశ్వరరావు కడిపోయెను. అది గనిన వెంటనే యా నీలాంబుడు పారిపోజొచ్చెను. వానిని రాజారావు వెన్నెలెను.

ఒకను ముందను, రెండవవారు వెనుకను మిగుల పట్టునలతో బదుగిడుచుండిరి. ఇంకను చీరటి మిగుల దట్టముగా నున్నది. కాని తెల్లవారుట కింకెంతకాలమో లేదు. ఆచీరటికి తోడు వాడు పొగ మంచునూడి సమృద్ధిగా లేచెను.

తెల్లవారివచో శనివారము. ఆవాడు కశువులవంత యగునని పాతకమహాశయం లెఱుంగుటయేగాక క్రిందటి శనివారమువాడే రఘు నాధరావుగా పట్ట నురంతరములు జరుగుటకు ప్రారంభమనియు నెఱింగియే యుండిరి.

వాటిసంతక తూర్పునుండి పశువులు విస్తారముగా వచ్చు చుండెను. ఈత్రోవనైనచో దొరకిపోవుట కవకాశములు దొరకు ననియే యేమో కల్లమునకుండిగి చేలగట్టుబట్టి పారిపోవుటకే సంకల్పించుకొని యాముంద పారిపోవువ్యక్తి కల్లమునకు దిగబోయి పోర్ల కడిపోయెను.

వెన్నాడిన రాజారావడి గాంచి:—

“దొంగ దొరకితి” అని చేయి బట్టుకొనెను.

దురాత్మా! ప్రాణములతో నీకు దొరకను. ఇట్లనుచునే కత్తితో గుభీమని గుండెలలో బొడుచుకొనియెను.

రాజారావ కత్తి నెల్లయిన బట్టుకొనవలయుననుకొని యత్నించి చేయి విపరేనుగాని యాచేయి కత్తిపై బడక యా దొంగచేతి మఱి కట్టుపెబడి యాచేతినున్న యొకటిరెండు గాజలు చిట్టిపోయెను.

కాలసర్వ మెవరు ?

క్రమక్రమముగాఁ బొగమందు విడిచి వ్రుచున్నది. కొద్దికొద్దిగా ముడిజాలను గుర్తించుటకు వడిని యవకాశము గలగుచున్నది.

రాజారాజుగణలు చిట్టిపోయిన చేయి నట్లే విశువకుండఁ బట్టుకొని “ఈగజాలచేయి యెవ్వరివా?” అని యాలోచించుచు— అవచ్చియు రాని వెలుతురులో నావ్యక్తి వదనమును నిరీక్షించి చూడెను.

అవెలుతురులో నావ్యక్తి యెట్లు గాన్పించుచున్నది?

శిరస్సున కొకకుచ్చు తలపాగ యున్నది. ఆశ్శ్మికముగా గ్రిందఁ బడుటచే నా “పాగ” యంచుక నడలియున్నది. ఫాలమునఁ బక్కగా దిగ్గి డిద్దిన నిఁజువువామ మున్నది. ఒవలికింద నీలి “గుంగీ” ధరింపఁ బడి యున్నది. పాదములకు రబ్బరు జోడున్నది నూనూగుమీస మా వదనమండలమున కొకశోభ నూర్పుచున్నది.

“ఈమీసములు ‘కత్తెరదెబ్బ’ తినకుండ నున్నచో నీవదనమింకను శోభాయమానముగా నుండి యుండును.” అని యాతఁ డనుకొనియెను.

చేతులనున్న గజాలు రాజారావు మనస్సు నూరిక కలచివైచుచుండెను.

“నేవమునుబట్టి పురుషుఁడా? గజాలనుబట్టి కాంతయో?” అని యాతఁ డాలోచించెను. ఆతఁ డీనమన్యను పూర్తిచేయఁ జాలక పోయెను.

తన సంకయవిచ్ఛేదము గాకుంటచే నిక సూరకుండజాలక తలపాగదీసి పారవైచెను. వెంటనే కేశవామము విడిపడి భూమిపైబడెను.

ఏమిటి పురుషులు నీ "జట్టు" పేరును పొందే ప్రయత్నము చేసినా సరే మన కిట్టి స్త్రీయే సంభవించును. ఈమహాపురుషుల గృహములలో ఇట్లుగలచునే చటాలుగ మిసములవై నేయువై నెను.

"అయ్యా! నీకు బున్నెముకలను వాగుట్టు వెల్లడి చేయకుము. ఈ భారంభము నుండియు పాగున్నమాగు నశించినప్పుడు నేనీ నీకు మీకు జీకె—బలవంతముగా—అభిమానభవ నొట వాకు నీవే ప్రాణములను గోల్పోవుచున్నాను. పాచాపుతో మిత్రత్రుపంహారముచేసి మీరు నన్నింట ననవదలము. కాలుసేయుక—అనగా మూరై నను నాపాపిష్టివననమును బాదక—నారూపు మూపి వేయుము." అనుచునే యాతని చేయి బట్టుకొనియెను.

"—నీకిన్ని విధములగా దంకొక యిన్ని విధముల గోరినను నీ గోరిక—చెల్లించబడుట కవకాశము లేదు. నీతనమున్నెను న్యాయస్థానముచేత నెవ్వరును వాచి...చి...చి యను నెవ్వరును నీవై నుమియవలయును. అప్పుడుగాని వాహ్యదముమునకు శాంతి చేతురద. అప్పుడుగాని హంతకుని బట్టితిను కీర్తి వాకురాదు. నీవు వదిలించి కంటబడకతప్పదు. నీతనమున్నెన నమర్యాద జరుగక తప్పదు." అని రాజారా వనియెను.

"—అయ్యా! నీవట్లునుట భాష్యముగాను నీవిదివట కెంతయో నన్ను ప్రేమించితివి. చేరు దోషిని యెఱుంగక నీవు వచ్చి నీక విధముల రక్షించితిని. అట్లు నీవు రక్షించుట కనవగు మార్గములన్నియు నేనే గల్పించితిని రక్షించుటకు నీకవకాశ మొసంగి—ఆరూపమున నేను నిర్దోషిని నీవనుకొనునట్లు చేసితివి. నీవు నన్ను ప్రేమించినట్టిలోకమున నింకెవ్వరిని నీవు ప్రేమించలేదు. అట్టి నీ ప్రేమను—నీవే దిగ్రమింగి నెప్పువమానవలుకు సంకల్పించుట నీకులేగదు. శంకాగతి రక్షణ మవశ్యక రవ్యము. నావై నీకంత—చచ్చుటకు సిద్ధముగా నున్న నావై నీకంత—కక్షుదగదు."

“అవును”

“ఈ మొదటకు ప్రేమించుకొంటిమి గనుక — నా ప్రేమ పానమునకు నీ కేళికమున నై నామి | పానములు మీకు మంటివిగాన — నీ మొదటిగుండములనే నలలకుకొనుచు... కేనా మరణాంతమును — బ్రహ్మచారిని నీయగ్నికు శాంతిగూర్తును. ఇది నీవు నా యెడల జూపిన ప్రేమకు | కేళిఫలము నీకు స్వార్థములకు దగిన | కేళిఫలమేమియో నీకెఱింగించితి. మున్నామి.” అని రాజారా వసయెను.

“బావా ! నీ ప్రేమస్వరూపిణి — అపమానము పాలయిపోవ — ఆమె కిదనిపై బ్రజలెల్ల నమియించుండ నీవు కండ్లారాగించి — సహించగలవా ?”

“సహించుట కష్టమే....”

“అట్టి కష్టమున కేల గుఱియమొదవు ?”

“సర్వవిడకొలుకు”.

ఇట్లు మన బంధునిగా మీసములు లాగివెచ్చెను. ఇప్పటికి వెలుగునుడ బాగుగా వచ్చెను. ఆ వెలుగున నావదనమును దేటి బాటబాచి —

“హా ! నీవేనా !” అని రాజారా వలెచెను.

“అగును. విచారించకుము. నేను పార్వతిని యనుకొనియైన నాదుర్మార్గమును నెల్లడించవను నాన క్రిమి నిష్పిల్లు. కిడసారి మోస గించితిని. నీనర్థవర్తనమున కే నేని సంతసించితిని. ఇంతవఱకు నీనిచ్చిన తెలిగ్రామి. లోకటియు పితాపురమువిడిచి బయటికిబోకుండ నేర్పాటులు గావించితిని. అందుచేతనే బంధుగులెవ్వరును రా లేదు. ఈమారు రావలసిన బంధుగులెవరైన నున్నచో లెంతనిచ్చి రప్పించుకొమ్ము. ఈ కత్తిపోటువలన నా బాధ నిమిషనిమిషమునకును హెచ్చుచున్నది. ఈ కత్తి బెఱికివైచి నా బాధ నివారణకేయుము.”

ఇదిగో ! నీకెఱింగించవలసిన విషయములు రెండుమూడున్నవి. చెప్పుచుంటిని వినుము. నేను నీ పెదతండ్రి కుమార్తెనుగాను. అంకుచే

నీకు పోలికలనుకూడగానే. నేను శృంగారమునముల విడ్డనెయున్నప్పుడు—
 నీకుదానికీ—నా బునిబుకులను—నాని సహాయులతోసహా—
 పోలీసువరము గావించి—నన్నుమాత్ర మూతల. కన్నపుత్రికవోలే
 పోషించెను. నాబునకును పోలీసువరమైనతగునాత—నూడెమునోని
 యాస్తి దొరతనమువారి పరముజేసి నిగూఢన. గానన్న ద్రవ్యము—
 తనకన్నకు సహాయములించిన భామునకు—భీమునను—బంపెను.
 రాముడును—భీముడు నీకొంగింటి. కొంగలచరిత్రకుంతయు సత్య
 మైనదేగాని—అందు గొప్పమాపులున్నవి ఆమాపులే నీకొంగింటి
 చుట్టి వినును. దొంగవానిపుత్రుని బెంచినవానిపేరు రామచంద్రరావని
 వారుచెప్పిరి. నాతోడికోడలు తండ్రినేరు రామచంద్రరావు గారుక నీకు
 నమ్మికగుదురుటకై వారల్లు చెప్పిరి. నేను దొంగలనాయకుండగు
 మర్దమునిపుత్రుని. నాతలిదండ్రులు నాకుంచినపేరు “కాలపర్వము.”

రామచంద్రరావునకు బదులు నారాయణరావలయు సుభద్రకు
 బదులు శ్యామలనియు—నారాయణస్వామికి బదులు—లక్ష్మణసింగ
 నియు—మార్పుకొంటివేని నా సహాయులు నీకు చెప్పిన కథయంతయు
 సత్యము.

రాజా—నరేగాని నీవు మర్దముని పుత్రువగుచువో కావో నిత్య
 మును గ్రహించితివా?

శ్యామ—నాకు నమ్మిక గుదురునట్లుగానే వారు చెప్పిరి. నేను
 పుట్టిన మూడవదిసంఘటన నొకపర్వము నేనున్న మంచముపైకివచ్చి
 బుసకొట్టుట ప్రారంభించినదట. అప్పుడు నాబునకుఁ దమ్ముతో దాని
 నేను యాయమ్మ నాయాదాడను చీరుకొనిపోయి యానన్నగమును
 బరిమార్చినదట. ఇదిగో! ఆయానవాల్చిటికిని యున్నది. మాడుము.
 అదిగాక లక్ష్మణసింగు ప్రాయమువచ్చినతరువాత మావార్తగూడెము
 ధ్వంసమైనది. ఆతఁడెట్లో పారిపోయి నారాయణరావను పేరు మార్పు

కొని లక్ష్మణునింగని విలిసిమికోమవు — అప్పుడునున్నవాడగున కద్దపడి చదివి సర్వమును స్మృత్యైవ నాయు మేలు గలుగుకొని ననాడు యాచరిత్ర మాయాలచూడముగా రాజేటింగి విచారు.

రాజా—శ్యామల! నుమానియవదివర్షములు మిగుల గౌరవ నీయమైన కుటుంబములో మనలితిమిగదా? గౌరవముగా బ్రతుకుటలో గల సుఖము—నీచిత్రగా బ్రతుకుటలోగల హాయిము నెఱుంగుదువు గదా? చాలవఱకు జనువుకొని ప్రచంచజ్ఞానము సంపాదించితిమిగదా? ఇట్టి నీచవాక్యమున కేల నొడింబడితివి. కాకియై కలకాలము జీవించుట కంటె హంసయై యాడుభుజీయలు జీవించుట యుత్తమమును సత్య వాక్కు నీవు విసలేదా?

శ్యామ—ఏవాక్యమున కావాక్యమే సత్యమగును.

“తలిదండ్రుల ఘోరిని

వెలుపునగ నువాడె + విచలనుతుండె.”

అని బుధులాడిలేదా? అది సత్యవాక్యము గాదా? నేను “దుర్గముని” పుత్రినిగారా? పీఠాధిపతి—విజయగంధర్వగంధ—దోర్లండ మండిత—పురుషకేసరి చిరుదాంకితుడగు దుర్గముని కీయాంధ్రదేశమునం దెంతవేరుండెడిదో నీవెదతండ్రి యెఱుంగును. ఆతని యీడువా రెరుంగుదురు. ఆపేరు మానవోవుటకు నీవెదతండ్రియే కారణము. ఆమహానుభావుని సంతానమునైన నే నాతని కీర్త్యున్నతలు నిలువ వలదా? ఆతనికి బుత్రసంతానము లేనిలోపమును నేను దీర్చవలదా? అయాకముముతోడనే నే నీకార్యమునకు బూతుకొంటిని. నా విజ చరిత్ర నాకు తెలిసినవాటనుండియు నాయతి చెలించి పోయినది. అట్లు చెల్లించిపోవుట స్వాభావికమని యనగలనా? జన్మించిన నాడో, యెప్పుడో చోరహస్తగతమైన బాబుడు, ఏపాతికవర్ష

మొలకలో తిరిగి వచ్చును అనుకు పాలు చేపువచ్చును ఇద్దరువాళ్ళ మును త్రోసివేయగలవా? నాజనని జడకుల దిష్టాదినిమును వినివచ్చు
రా—అంతేమీ కలిసిబట్టలవా? మున్ను నామనము. ఆక్షణములో మారి “కథనభ” పలుకు కేమికారణము? నేను మారి కుమార్తెనగుట చే అందుచే నేనాశార్యాశులకు లొంగిపోయితిని. నాబుద్ధి యెప్పుడు మారినినో వాడే నానర్హ్యవర్తనమును జలూజిల్పెను. నా జ్ఞానబిల్లి వెట్టిలతులు వైచివది. నావివేకారణమునకునుతానమైవది... ఇత చెప్పవలసిన దేమున్నది?

దానిలో నానుష్టతమునునకు లొంగిపోయితిని. లక్ష్మణుని గును చేబట్టదలచితిని. వారి యభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా నేనేమాత్రమును సడలిన ట్లనుమానము గలిగిన నానర్హ్యమును దోచుకొని నన్ను “బుక్కా-కీకుని” చేయుచుని మాటయుచ్చితిని. ఆవాడే వారు నాకు “మార్పియా” నొసంగిరి. ఇది జరిగిన మరాడవనాడు తనినారము! అనాటి రేయి మామగారు ఫలహార మేముయు జేయవలదని యు—పాలు మాత్రము దామామ పుచ్చుకొందుననియు నాతోజేప్పిరి. అనువకాశయమును బురస్కరించుకొని కథాకథనములొనకిడిగితిని.

రాజా—నీకాయానము వృద్ధియగుచున్నది. నీవింక నోటిరెడుగంటలుగూడ జీవుతునని తోచును. నీదోషము సర్వము నొప్పుకొని కరమేశ్వరుని శిక్షనుండి కొంత తప్పించుకొమ్ము. నీవు తొలుత రఘునాథరావుగారి నేల చంపుటకై యత్నించితిని?

శ్యామ—భగవంతుంబుమునకు జేరిన యావదాస్తియు మాధవరావుగారి స్వాధిపత్యము. మాధవరావుగారు జబ్బుగానుండిరి. ఆయన ముందు గతించినచో నీయాస్తి మిగిలిన భుంతుంబుమునకు బిత్రియమై పోవును అప్పుడి సుంకుడ కట్టకడవటకు మిగుల నాకు లభింపనియక-

నిచారములో తప్పుకొని పోవుదును. అప్పుడీ ప్రమాద వ్యాధిముగదా? విషువాధరావుగాను ముందో బోయినచో మాధవరావుగాను విల్లు ప్రాయముదు. ఆపదమునును గనపెట్టి యావిల్లు సుగమిగాని తక్కిన చర్మ నడిపించును కొంటిని. అట్లే జరిగింది. పిల్లు చిక్కినది. తరువాత బలవంతరావును జుపించి యాశిరస్సు వారాయణస్వామి యింట బడ నేయునని నేనను-వారివారి పూర్వజైరములను బారస్కరించుకొని యందురాత్మ్యము—మార్యాడీయింట బడనైచి. మావతనమునకిది యొక ముఖ్యకారణము.

రాజా—పాలలో విషము గలిపినదానవు వారాయణస్వామి కే. యుత్తరము వ్రాసితివి ఊరకొనినచో-ఇతరుల ఊహారము తెలియకుండ నుండు నేమో గదా?

శ్యామ—రానికొక విశేషకారణమున్నదిగాని లేకపోలేదు. అడావుడిలో-అన్ని పాలలోను విషముగల్గితిని. మాధవరావుగానికీపాలే యాధారము. ఆడునగుడ-ఆపాలే గ్రోలినచో విల్లు ప్రాయముకుండ మరణింతుడు. అది వాయుతో యట వాతమునకు కారణముగదా? ఆపాలు విషాక్షములని దోసిలచో-మాధవరావు త్రొగడు అందులకై యట్లు చేసితిని. అదియునుగాక నిపు తొలుక-అనుమానింగివల్లు-ఆ యుత్తరమును నమ్మక-నిపు వారాయణస్వామిమీమాద చర్మనడపినచో-ముజవు చేనులేక-వాడు చిక్కు-లబడును. వ్యాయమునకు నీకు మరిశోధనలో బ్రవేశమేయున్న నిపు త్రొక్క-వలసినమార్గ మదియే. అందులకే యట్టిలేఖ వ్రాసితిని.

రాజా—మార్పియ సుభద్రప్రభుకుగో నేలపెట్టితివి?

శ్యామ—నిపు సుభద్ర ననుమానించితివి. మార్పియగూడ వామచంద్ర దొరికినచో-ఆమె నేరస్థురాలని యాధిపతిచి-ఆమె నుత్త సంత మెక్కింతువు. అప్పుడు కుమారమాధవరావును కోర్టువాడు

మొదటనే కన్నదను నూకంఠమును నాచటివిడ్ల నెట్లో గడకేట్లు
యేబాలరోగను చేసిన జ్వరమును బ్రతికితును. కాంతమ్మయు, పాన్తి
తియు వానపాస్యస్థలము. నిర్భయ భవబియ్యమును. ఇంతవఱకు
జరిగినచో నూ భార్యభర్త లిద్దరు మీ మిగులుదును. అప్పుడా నిర్భయ
ప్రకారము మానవకాపుగారి పంపదకంటకు. పాథర్త యదికాని
యగును. అది స్థిరమిదిమిచ్చి ఒకటి పాత్రతో పాథర్తను ప్రసంగించి
నచో—వానంకల్పప్రకార మా నూనకాస్తియు వాకు పరిమితును.
అప్పుడు నేను వైధవ్యగోళు నునభవించుచున్న వానినోలె నివేదించి
దగ్గఱకు (అనిగాఁ బట్టిపింటికి) శిశు—యీనంకలములు జన్మలించి
నట్లే—మీవ శిశుగూడ విరూపింపి.—ఆనూస్తిగూడ చేబట్టుకొని—
వానంకల్పప్రకారముగా—శిష్టచ్చగా—జీవించదలచితిని. కాని నని
తొందరలో కొన్ని పొరబాటులు చేయుటచే వాకియవస్థ నల్పించి.
వాకు చాల నాయానముగా నున్నది. ఇట్లు నానంకలతో యీకత్తి
లాగి వేయుమా.

రాజా—అట్లే చేయుదునుగాని—అంతయు వేవియో చెప్ప
గలవా?

శ్యామ—ఇది నే దాచుకొని తెలుసుకు ? చెప్పుచుంటిని
మనము.

1. ఇదివరకు చెక్కినట్లు నామరదిలిరస్సు మార్వాడియంట
బడవేయుట.

2. కాళిదాసు తెలివితక్కువచే నానిగుట్టు బట్టభయలయి
పోవుట. సుభద్రను నీవు చూకు చిక్కకుండజేయుట.

3. రాముడును, భీమ బను పాథర్తను గలుసుకొని “మీ
యమ్మను విడిపింతుము. యిదువేలి”మృతి గోరుట.

4. నేను శ్యామలరావునై నాభరత్త సంకల్పసహారముగా
దీక్షిస్తునై పనిచేయ నాశక్తియుగించి రంగస్థలమున కురికియు జరిక
వెనుకంజ వేయుట.

5. మూరుమాటాడకుండ నప్పించుకొని రావలసివ నాభటులు,
నరసింహముసంగతి నుభద్రా పార్వతులకు వివరింపఁజేయు మాట్లాడు
కొనుట.

6. నరసింహము నెంటునే విన్న గాల్చివేయక పిస్తోలుధ్వని విని
యేమియో చెలిసికొనుటకై కాగడతో నీవలస వచ్చుట.

7. వెంటనే ముఖాచ్చాదనముతో నేను వచ్చి మిమ్మెల్ల వా
యరుకుగమలలో జంపివేయక నేను నిర్దోషినని మీరు గ్రహించుటకై
నాకు నేనే బంధింపఁబడియుండుట.

8. మిమ్మందఱ నొక్కమాదు జంపవలయు నని నిరహవాచ్య
మను గనిపెట్టి వచ్చిన లక్ష్మణసింగున కొరికింపజేయుండుట.

9. నీవు నాభరత్తోఁ దగవులాడునప్పుడు వచ్చిన పరభ్యాసము
నుండ పిస్తోలు నీవు లాగుకొనుచుండ మందమతి యట్లూరకుండుట.

10. సార్వతి చిన్నపిల్లగదా యని చంపక విడుచుట.

ఈ పదికారణములను నావినాశమునకు గారణములైనవి. అది
గాక భగవంతుడు న్యాయుడుపాతియెవఁడు. నీవైక విసరిన నాకత్తి-
నిన్నువిడచి-నాభరత్తపాణములను దీసివది. లేనిపోని అడియాసలకు
బోయి యెంతగ తరయెనజేసితిని. నీ కెన్నియనుమానములైన బుట్టించి
తిని. రాముని బ్రేరేపించి-నాభరత్తయుట్లలంకరించి నుభద్ర లొంగునమో
యని చూచితిని. అదియు నిరర్థకమైనది. అది నిరర్థకమైనను—నాభరత్త
నరస్తుడని నిర్ణయించి—ఉరికలబమెక్కి-గాతువేమో యనుకొంటిని.
కాని నీముందు నాయుక్తి నీవేగూరబోయినది. “నూలు గొడ్డలను
దిన్నరాఁబందున కొక్కగాలివారి” యన్నట్లు నాననియెనది.

అ-న్నా!... నే-నీ-బా-ధ-న-హిం-ప-జ-ల-కు-న్న-ను-చె-
వు-వ-ల-సి-న-చె-ల్ల-చె-ప్పి-తి-ని-చా-చు-కొ-న-లే-దు-అ-న్న-ట్లు
మ-ర-చి-తి-ని-చూ-ధ-వ-రా-వు-వా-సి-న-వి-ల్లు-నే-నే-వొంగి-లి-

అని భావించి కంట నిశ్చయముగా రాజానా వేళ్ళము బెడతం.
క్రియకు వా—యజరాపు కాళ్ళపై బడను.

సాగ్యశి వెంటపచ్చిన యేబదియేడ్ల పురుషుడే వాగాయన
గానని వాతసుహృతయులు గ్రహించుచుగాక.

వారాయనరా—రాజారావును లేవనత్తి:—

వాయరా! ఎందుకూనకు కనికరం లేకుంటున్నావు నిట్టి యువర్థ
ము లుత్పన్నమైనవి. ఈవార్యతి యిచ్చట నడచిన వృత్తాంత మామూ
లచూడముగా వెలిగించినది. అచర్మిత వివరణ హంతయెవ్వరో నేను
గ్రహించితిని. వాయరా! సూక్ష్మముగా గ్రహించుటకు నీకవకాశము
లేదు. నీవనినట్లా శ్యామల న చిత్తభ్రాంతి కాని—అది దొంగల వా
యకుండగు దుర్దమున కూతుగు కుండ్రము దిగుల పసిబిడ్డగదా యని
కనికరించి—పెంచి—పెద్దదానిని లేవనెంచుట కిట్టి యువర్థము వచ్చింది.
అమెయే హంతకురాలు దానిని పెంచి కులమునకు మచ్చదెచ్చితిని.
దాని జన్మరహస్యము దానికి తెలియదనుకుంటిని ఎట్లా తెలిసింది
దుర్మార్గుమన కొడిగట్టినది కుమారా! జన్మవాసన యెట్లు వశం
చును? దాని మొదటి గుణాలులు నమ్ముటచే నీవామె ననుమా
నించజాలవైతిని. పులిపిల్లను పెంచినచో—పెంచిన ప్రేమతో నది
మనలను జంపకుండ విడచునా? ఎట్లయిన నేమి? భగవంతుడు సాపు
లకు దగిన శిక్ష విధించినాడు. నీవు మొదటనిచ్చిన తెలిగ్రాము వా
కందకుండ లక్ష్యగనిగు మాయతేసియుండును. నీవంతవఱకు రాకుం
డుట కేమికారణమాయని సందేహించుచు నేనును బయలుదేలి
వచ్చితిని. కుమారా! అనుష్ఠరాని మరణమును సూర్య నేను విచారిం
చుట లేదుగాని—నీవు వధించితివేమో యని సంశయించుచున్నాను—

జనకా! ఎంతమాట. అమె యిచ్చటనుండి వల్లమునకు బరు
గత్తులలో కాలుజాతి బడినది. అచదుటలో—అమె కత్తియే—అమె
వత్సస్థలమున గుచ్చుకొనిపోయినది. ఇక లాభము లేదని—నిజచర్మిత
మెల్ల నెరిగించి—కత్తిదీయమని గోరుటచే తీసితిని. కత్తిదీయగ నే
గతించినది అని రాజారా వనియెను.

వాడును, పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము.

అంతయు యథాక్రమముగా జరిగెను. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము.

ఉపసంహారము

పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము. పాతకములను దూరము చేయు ముఖ్యము.

మాధవరావు, వ్రాసినవిల్లు-అనులులోనికి వచ్చెను. మాధవరావు సుభద్ర వసుదేవిగారు సంతకముచేసిను-బలవంతరావునకుమాత్రము కామేశ్వరరావుతో సమముగానే వ్రాసెను. శ్యామలకు బరవేల ధనమిచ్చెను. పార్వతికి పాతకములు వ్రాసెను.

కాని యీవిల్లు యిప్పుడేమిలాభము? శ్యామలా కామేశ్వరరావు లిరువురును గతించిపోయిరి. ఆయాస్థికినూడ కుమారమాధవరావు వారసుడయ్యెను.

క్రమక్రమముగా నందఱి నిచారములును తగ్గిపోయెను. సుభద్ర బుద్ధిమంతురాలై, అత్రగారగు కాంతమ్మతో ముచ్చటించి యొకశుభముహూర్తంబున భార్యత్విని రాజారావున కిచ్చి యెట్లో పరిణయమైనదనిపించెను. పార్వతికి తాతగారిచ్చిన ద్రవ్యమిచ్చితచెను. తరువాత రాజారావుచేసిన యుపకారమునకు సంతసించి-శ్యామలా కామేశ్వరరావుకు తాతగారిసగిన యాస్తి రాజారావునకు కట్టముగా

నొసంగి వైచెను. మిగిలిన యాస్తి కుమార మాధవరావు హక్కుదారుడు గనుక అతడు మూడు మాసముల వసిగ్రస్తుగాన-రాజారావే సారథుడుగానుండి యాయాస్తి వృద్ధి జేయుట కేర్పాటుగా వివరబడెను. దుర్మార్గు రాలగు శ్యామల చావుతో పొయింటికని విరగడైపోయెను.

తన వలపులగనియగువార్యతిని బెండియాణి రాజారావు బ్రహ్మానందభరితుడై పోయెను. దానితోడమిదైశ్వర్యవంతుడై పోయెను.

దుష్టశిక్షా: శిష్టరక్షణుండగు భగవంతుడు నిష్పక్షపాతమన నుండుగదా?

న్యాయవక్షపాతీయగు రాజారావును దొరతనమువానుగూడ విశేషముగానతరించి యతనియన్నతపదవికి దెచ్చిరి. నిర్దోషియగు వారాయణస్వామి యద్యోగముతో బ్రవేశించినరొలినస్పెక్టరయ్యెను.

అన్యాయముగాఁ జెఱిలోబడిన గోవిందుడుగూడ ధర్మతత్పరుడైన రాజారావును సేవించుటలో తన జీవితమును నుభయముగా గడుపుచుండెను. గోవిందు తనపూర్వపు యజమానిని మరచిపోవునట్లుగా రాజారావు చూచుచుండెను.

రాజారావును పితాపురను నందే యుండవలసినదని వార్యతిని విడచి-యిట్టి స్థితిలో జీవించబాలననియు-కాంతమ్మ గోరుట-తన పెద తండ్రియగు వారాయణరావు అనుజ్ఞపై రాజారావు పితాపురనివాసియైపోయెను.

సత్యదీక్షగలవారికి తొలుత కష్టములు సంప్రాప్తించును. అంత మాత్రమున నధైర్యపడిక యాకష్టముల నెదుర్కొని పనిచేసినచో రాజారావు, వారాయణస్వామి, గోవిందులయట్లు తుదకు జయించి కీర్త్యున్నతుల నిల్పుకొందురు. అది యన్యాయమార్గ మైనచో-శ్యామలాలక్ష్మణసింగులవలె దుర్మరణమందుదురు. ఇంతకన్న చెప్పుపలసినదే మున్నది?

స మా. ద్ర ము

